

6. Virksomhedssammenslutninger

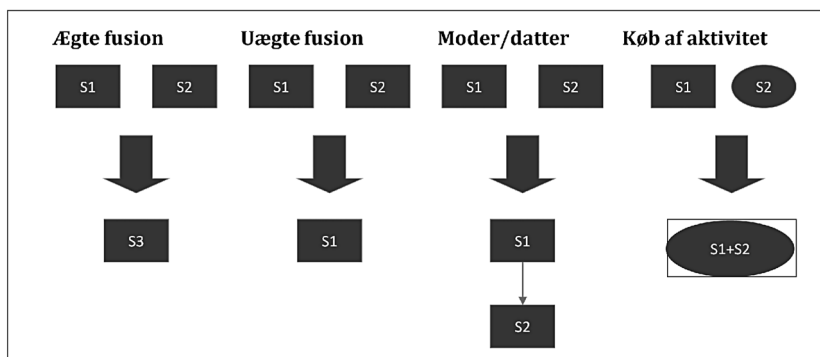
Bestemmelserne om den regnskabsmæssige behandling af virksomheds-sammenslutninger findes i IFRS 3 og ÅRL §§ 121-123 og §§ 129 og 130.

6.1. Hovedindholdet af IFRS 3, Business Combinations

6.1.1. Standardens anvendelsesområde

IFRS 3 omhandler den regnskabsmæssige behandling af virksomhedssammenslutninger. En virksomhedssammenslutning defineres som en transaktion, hvorved én virksomhed får kontrol over en anden virksomhed.

Med henblik på at sikre, at sammenslutninger, hvor der ikke umiddelbart kan identificeres en overtagende part, ikke klassificeres som andet end en virksomhedssammenslutning, præciseres det, at begrebet også omfatter transaktioner, der benævnes »ægte fusioner« eller »sammenlægning af ligeværdige parter«. Så også her træder substanskriteriet i IFRS tydeligt frem – uanset juridisk form, skal en transaktion, hvor én virksomhed opnår kontrol over en anden virksomhed, behandles efter standarden. Det er illustreret i figur 6.1 nedenfor:

Figur 6.1: Uanset form vil en sammenslutning af virksomheder eller aktiviteter være at anse som en virksomhedssammenslutning.

Definitionen af en virksomhedssammenslutning er derfor uafhængig af sammenslutningens juridiske struktur og omfatter såvel etablering af moder-/datter-virksomhedsforhold, overtagelse af aktiviteter og selskabsretlige fusioner. Den

helt klassiske transaktion er dog, at en virksomhed overtager kontrollen over en anden virksomhed ved at betale et vederlag til sælger herfor.

Tilførsel af en aktivitet ved en spaltning kan ligeledes være en virksomheds-sammenslutning for den virksomhed, der får tilført aktiviteten – dog kun hvis den modtagne virksomhed selv er en virksomhed. Er det ikke tilfældet, betragtes spaltninger ofte som såkaldte »capital reorganisations«, der ikke anses som virksomhedssammenslutninger efter IFRS. Det vil eksempelvis være tilfældet, hvis en aktivitet tilføres til et selskab, som stiftes som led i spaltningen, og der ikke sker ændring i ejerforholdene.

En virksomhedssammenslutning kan også opstå ved en transaktion efter tidspunktet for erhvervelse af kapitalandele. Det er for eksempel tilfældet, hvis en investor tilbagesælger aktier til selskabet selv, hvorved en anden investor kommer til at besidde flertallet af stemmerettigheder og dermed opnår kontrol.

IFRS 3's anvendelse i transaktioner mellem virksomheder underlagt samme parts bestemmende indflydelse er ikke omfattet af standarden. De er beskrevet i afsnit 6.1.3

Køb af en virksomhed, hvorved der opnås betydelig indflydelse, er heller ikke direkte omfattet af standarden, da der ikke opnås kontrol. Standardens regler skal dog anvendes ved opgørelse af den goodwill, der indgår i den regnskabsmæssige indre værdi efter IAS 28 (associerede virksomheder og joint ventures). Dette sker ved, at aktiver og forpligtelser i den associerede virksomhed eller den fælles kontrollerede virksomhed omregnes til dagværdi, jf. senere i dette kapitel, og forskellen mellem den omregnede værdi af nettoaktiverne og købsprisen udgør goodwill. Omregningen til dagsværdi har effekt på fremtidige resultater, da det påvirker goodwill, som ikke afskrives under IFRS. Endvidere påvirkes resultatopgørelsen af evt. afskrivning af merværdier.

6.1.1.1. Hvad er en virksomhed?

IFRS 3 finder kun anvendelse, når den gruppe af aktiver, køber opnår kontrol over, er en virksomhed. IASB har udsendt en ændring til IFRS 3, som netop omhandler definitionen af en virksomhed. Ændringen træder i kraft for virksomhedsovertagelser, hvor overtagelsesdagen falder i regnskabsår, der begynder den 1. januar 2020 eller senere.

Formålet med ændringen har været fremadrettet at gøre det lettere at identificere, hvorvidt der er tale om køb af enkeltaktiver eller en virksomhed. Det gøres dels ved at præcisere selve definitionen af en virksomhed, og de karakteristika en virksomhed har, men også ved at implementere en såkaldt frivillig screening- eller »concentration test«, hvor den købende virksomhed via testen identificerer, hvorvidt der er tale om en virksomhed eller ej. Det forventes samtidig, at der vil være større ensartethed i identifikationen af en virksomhed.

Ved en virksomhed forstås aktiviteter og aktiver, som er integreret på en sådan måde, at de er i stand til at blive udført og ledet med henblik på at producere varer eller serviceydelse til kunder, skabe investeringsindtægter (f.eks. udbytter

6. Virksomhedssammenslutninger

eller renter) eller skabe andre indtægter fra ordinære aktiviteter. En virksomhed består derfor af input og processer, som er i stand til at bidrage til at skabe output. En aktivitet, der omfatter input, processer og output, som er nærmere beskrevet i IFRS 3.B7.

- Input: En økonomisk ressource, der kan blive til output eller bidrage til at skabe output, efter visse processer er udført. Det omfatter f.eks. immaterielle aktiver, herunder IP-rettigheider, materielle aktiver og adgangen til nødvendige ressourcer og medarbejdere.
- Processer: Ethvert system, standard, protokol, konvention eller regel, som anvendes på input og derved skaber output eller har muligheden for at skabe output. Det omfatter f.eks. ledelsesmæssige processer, produktionsprocesser og ressourcestyringsprocesser. Processer er ofte dokumenterede. Den intellektuelle kapacitet i en organiseret medarbejderstab, som har den nødvendige uddannelse og erfaring til at følge regler og konventioner, er ofte nok til, at processer kan skabe output baseret på de anvendte inputs.
- Output: Resultatet af input og processerne anvendt på input, som producerer varer eller serviceydelse til kunder, skaber investeringsindtægter (f.eks. udbytter eller renter) eller skaber andre indtægter fra ordinære aktiviteter.

Det er ofte procesdelen, som er vanskelig at vurdere. Her fokuseres ofte på, om der overtages medarbejdere til udførelse af processerne. Det er dog ikke et ultimativt krav, da det er tilstrækkeligt, at der overtages nogle input og processer. Derved kan køber selv sætte medarbejdere ind. Det er dog en betingelse, at der som minimum overtages et input og én substantiel proces, som sammen væsentligt bidrager til at skabe output. Det er heller ikke et krav, at der aktuelt er et output. Det afgørende er, at der med det eksisterende input og processer er udsigt til, at der kan skabes et output. Overtages et hotel uden medarbejdere, vurderes det, om der i forbindelse med hoteldriften overtages væsentlige processer, som bidrager til at skabe output.

Fastlæggelsen af, hvorvidt der overtages en substantiel proces, kan være ganske vanskelig i praksis. Et eksempel herpå er en investeringsejendom. Nogle vil hævde, at der er tale om et enkeltstående aktiv, fordi der alene overtages et væsentligt input i form af investeringsejendommen, mens andre vil hævde, at det forhold, at der foreligger lejekontrakter gør, at der foreligger en proces. Det må dog forventes, at der næppe er tale om en virksomhed, såfremt der bare er tale om en investeringsejendom og en række lejekontrakter. Der er næppe tale om en væsentlig proces, men derimod flere input.

Selvom om en virksomhed har omsætning, når den overtages, er dette ikke tilstrækkeligt til at konkludere, at der er tale om en virksomhed. Her må det konkret vurderes, om der overtages input og substantielle processer, jf. IFRS 3.B8A.

Når det vurderes, hvorvidt en overtaget proces er substantiel, skelnes mellem processer, som allerede nu producerer output, og dem der ikke producerer output.

For en virksomhed, der ikke producerer output, omfatter vurderingen følgende, jf. IFRS 3.B12B:

If a set of activities and assets does not have outputs at the acquisition date, an acquired process (or group of processes) shall be considered substantive only if:

- a) it is critical to the ability to develop or convert an acquired input or inputs into outputs; and
- b) the inputs acquired include both an organised workforce that has the necessary skills, knowledge, or experience to perform that process (or group of processes) and other inputs that the organised workforce could develop or convert into outputs. Those other inputs could include:
 - i. intellectual property that could be used to develop a good or service;
 - ii. other economic resources that could be developed to create outputs; or
 - iii. rights to obtain access to necessary materials or rights that enable the creation of future outputs.

Her kan eksempler på input være teknologier, igangværende forskning og udvikling, ejendomme eller naturressourcer.

Producerer virksomheden derimod output, vurderes følgende, jf. IFRS 3.B12C:

If a set of activities and assets has outputs at the acquisition date, an acquired process (or group of processes) shall be considered substantive if, when applied to an acquired input or inputs, it:

- a) is critical to the ability to continue producing outputs, and the inputs acquired include an organised workforce with the necessary skills, knowledge, or experience to perform that process (or group of processes); or
- b) significantly contributes to the ability to continue producing outputs and:
 - i. is considered unique or scarce; or
 - ii. cannot be replaced without significant cost, effort, or delay in the ability to continue producing outputs.

Når det skal vurderes, om en proces er substantiel, er det vigtigt at være opmærksom på, at en kontrakt ikke er en proces, men derimod et input. En kontrakt kan dog give adgang til en organiseret medarbejderstab, f.eks. hvis der er tale om køb af ejendomsadministration eller investeringsrådgivning. Her må virksomheden vurdere, om adgangen til medarbejdere via en sådan kontrakt giver adgang til en substantiel proces.

Hvis det er vanskeligt at erstatte en medarbejderstab eller en bestemt gruppe af medarbejdere, kan det indikere, at den overtagne proces er substantiel for at kunne skabe outputs.

6.1.1.1.1. En frivillig screening- eller »concentration test«

Virksomheden kan frivilligt udføre en såkaldt screeningtest (»concentration test«). Screeningtesten er en simplificeret måde at fastlægge, at det erhvervede ikke udgør en virksomhed. Valget om screeningtesten tages for hver

6. Virksomhedssammenslutninger

virksomhedssammenslutning, og der er således ikke tale om et valg af anvendt regnskabspraksis. Konsekvenserne af testen er følgende:

- Hvis betingelserne opfyldes – de overtagne aktiver anses ikke for at udgøre en virksomhed, og der skal ikke foretages yderligere.
- Hvis betingelserne ikke opfyldes, eller hvis virksomheden har valgt ikke at udføre screeningtesten, skal virksomheden vurdere, om definitionen af en virksomhed er opfyldt ved at vurdere input, processer og output, som gennemgået ovenfor.

Betingelserne i screeningtesten opfyldes, hvis stort set hele dagsværdien af de overtagne bruttoaktiver er koncentreret i et aktiv eller en gruppe af tilsvarende aktiver. Ved vurderingen skal følgende overholdes:

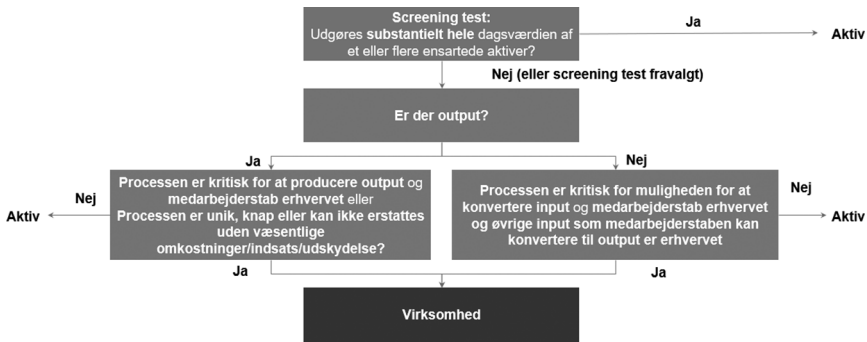
- Bruttoaktiverne omfatter ikke likvider m.v. («cash and cash equivalents»), udskudte skatteaktiver og yderligere goodwill, der opstår som følge af udskudte skatteforpligtelser på merværdier.
- Dagsværdien af bruttoaktiverne udgør enhvert vederlag, som er overført til sælger tillagt dagsværdien af minoritetsinteresserne og dagsværdien af hidtidige ejerandele fratrukket dagsværdien af identificerede nettoaktiver. Det kan også beregnes som det overførte vederlag + dagsværdien af minoritetsinteresserne + dagsværdien af hidtidige ejerandele + dagsværdien af overtagne forpligtelser eksklusiv udskudte skatteforpligtelser på merværdier fratrukket værdierne i den første bullet ovenfor.

Ved vurderingen af, om der erhverves ensartede aktiver, skal følgende overvejes, jf. IFRS 3.B7B (c) – (f):

- c) a single identifiable asset shall include any asset or group of assets that would be recognised and measured as a single identifiable asset in a business combination.
- d) if a tangible asset is attached to, and cannot be physically removed and used separately from, another tangible asset (or from an underlying asset subject to a lease, as defined in IFRS 16 Leases), without incurring significant cost, or significant diminution in utility or fair value to either asset (for example, land and buildings), those assets shall be considered a single identifiable asset.
- e) when assessing whether assets are similar, an entity shall consider the nature of each single identifiable asset and the risks associated with managing and creating outputs from the assets (that is, the risk characteristics).
- f) the following shall not be considered similar assets:
 - i. a tangible asset and an intangible asset;
 - ii. tangible assets in different classes (for example, inventory, manufacturing equipment and automobiles) unless they are considered a single identifiable asset in accordance with the criterion in subparagraph (d);

- iii. identifiable intangible assets in different classes (for example, brand names, licences and intangible assets under development);
- iv. a financial asset and a non-financial asset;
- v. financial assets in different classes (for example, accounts receivable and investments in equity instruments); and
- vi. identifiable assets that are within the same class of asset but have significantly different risk characteristics.

Nedenfor er definitionen af en virksomhed sammen med screeningtesten illustreret.

Figur 6.2: Definitionen af en virksomhed.

Anvendelse den frivillige screeningtest henholdsvis definitionen af en virksomhed på købet af investeringsejendomme er vist i følgende eksempel.

Eksempel 1

Virksomheden køber, renoverer, lejer, sælger og administrerer ejendomme. Virksomheden køber en portefølje af ti enfamiliehuse, som hver især er lejet ud. Husene er beliggende i det samme område, men er ellers forskellige. Risikoen forbundet med udlejningen af ejendommene i markedet er ikke væsentlig forskellig. Der erhverves ingen medarbejdere og heller ingen processer. Er der erhvervet en virksomhed, når screeningtesten anvendes?

Løsning

Hver ejendom hænger sammen med den erhvervede grund og kan ikke flyttes uden meget væsentlige omkostninger. Hver ejendom og leasingaftale anses for at være et enkelt identificerbart aktiv, der ville være identificeret som et enkelt aktiv i en virksomhedsovertagelse efter IFRS 3.B42. Gruppen på ti ejendomme anses for at være ens, fordi de alle er ensartede (enfamiliehuse) og har ensartede risici. Derfor kan stort set hele dagsværdien af bruttoaktiverne koncentreres til gruppen af ensartede ejendomme.

Der er derfor ikke tale om en virksomhed.

fortsættes

6. Virksomhedssammenslutninger

Eksempel 2

Overvej de samme fakta som i eksempel 1. Men derudover erhverves følgende:

- Seks to-etages kontorejendomme, som lejes ud til flere erhvervslejere. Ejendommene er fuldt udlejet.
- Medarbejdere, som er ansvarlige for udlejning, styring af ejendomme og overvågning af operationelle processer.

Den samlede dagsværdi for købet af kontorejendommene svarer til den samlede dagsværdi for de ti enfamiliehusene. Er der erhvervet en virksomhed, når screeningtesten anvendes?

Løsning

Screeningtesten er ikke opfyldt, fordi enfamiliehusene og kontorejendommene er ikke ensartede identificerbare aktiver, fordi risici forbundet med at styre ejendommene, leje lejemål ud er væsentlig forskellig. Aktiviteterne og aktiverne genererer output, fordi virksomheden har omsætning fra de allerede indgåede lejekontrakter. Aktiverne og aktiviteterne inkluderer medarbejdere, som har den nødvendige uddannelse, viden og erfaring til at udføre processer (udlejning, lejestyring og lede og overvåge de nødvendige processer), som er substantielle, fordi de er kritiske for at kunne fortsætte med at skabe output, når de anvendes sammen med input (grunde, bygninger og lejekontrakter). Der er derfor erhvervet substantielle processer og input, som sammen bidrager til at skabe output.

Der er derfor erhvervet en virksomhed.

Eksempel 6.1: Anvendelse af screeningtest til fastlæggelse af køb af aktiver eller virksomhed.

6.1.1.1.2. Regnskabsmæssige konsekvenser af vurderingen af køb af virksomhed eller enkeltaktiv

Hvorvidt der er tale om køb af en virksomhed eller køb af enkelte aktiver, påvirker den regnskabsmæssige behandling, jf. figur 6.3:

Forhold	Køb af en virksomhed	Køb af aktiver
Måling af aktiver og forpligtelser	Aktiver og forpligtelser indregnes til dagsværdi, og forskellen mellem den indregnede dagsværdi og købsprisen indregnes som goodwill.	Købsprisen fordeles ud på aktiverne ¹ .
Goodwill	Ja	Nej – en eventuel merpris fordeles ud på aktiverne forholdsmæssigt baseret på deres dagsværdi ¹ .
Transaktionsomkostninger	Omkostningsføres	Indregnes i kostprisen på aktiverne.

Forhold	Køb af en virksomhed	Køb af aktiver
Eventualforpligtelser	Indregnes til dagsværdi.	Indregnes ikke.
Udskudt skat	Der indregnes udskudt skat af alle midlertidige forskelle dog ikke midlertidige forskelle vedrørende goodwill.	Der indregnes ikke udskudt skat, da den udskudte skat opstår ved første indregning. Se kapitel 22 om indkomstskat.

1) Hvis der indgår finansielle aktiver og/eller forpligtelser, måles disse i overensstemmelse med IFRS 9 til dagsværdi, hvorefter den resterende købesum allokeres på de ikke finansielle aktiver.

Figur 6.3: Køb af virksomhed kontra køb af aktiver.

6.1.2. Indregning og måling

Når det er fastlagt, at der er erhvervet en virksomhed, skal virksomhedsovertagelsen regnskabsmæssigt behandles efter overtagelsesmetoden. Denne består i følgende trin:

1. Fastlæggelse af, hvem der er den overtagende part.
2. Fastsættelse af overtagelsestidspunktet.
3. Opgørelse af kostprisen.
4. Identifikation og omvurdering af alle identificerbare, overtagne aktiver og forpligtelser på overtagelsesdagen (dvs. ikke blot de aktiver og forpligtelser, som er indregnet i balancen forud for overtagelsen)
5. Beregning af forskelsværdi (som oftest goodwill).

Ved sammenslutning af virksomheder underlagt samme parts kontrol (»common control transactions«) henvises til afsnit 6.1.2.9 nedenfor.

6.1.2.1. Fastsættelse af den overtagende part

Overtagelsesmetoden må alene benyttes på den overtagne virksomheds aktiver og forpligtelser, der som følge af overtagelsen skal indregnes i koncernregnskabet for den overtagende virksomhed. De aktiver og forpligtelser, som allerede indgik i dette koncernregnskab forud for virksomhedssammenslutningen, omvurderes ikke – det er alene de overtagne aktiver og forpligtelser, som omvurderes. Indledningsvist skal det derfor afgøres, hvem der er den overtagende henholdsvis den overtagne virksomhed.

Den overtagende virksomhed er den virksomhed, der opnår kontrol med den eller de andre virksomheder. Kontrol skal opfattes på samme måde som ved afgørelse af, om der foreligger koncernforhold efter IFRS 10, dvs. at køber kan gennemtvinge beslutninger i den købte virksomhed, at køber er påvirket over for variabeliteten i afkastet fra den købte virksomhed og kan benytte sin mulighed for

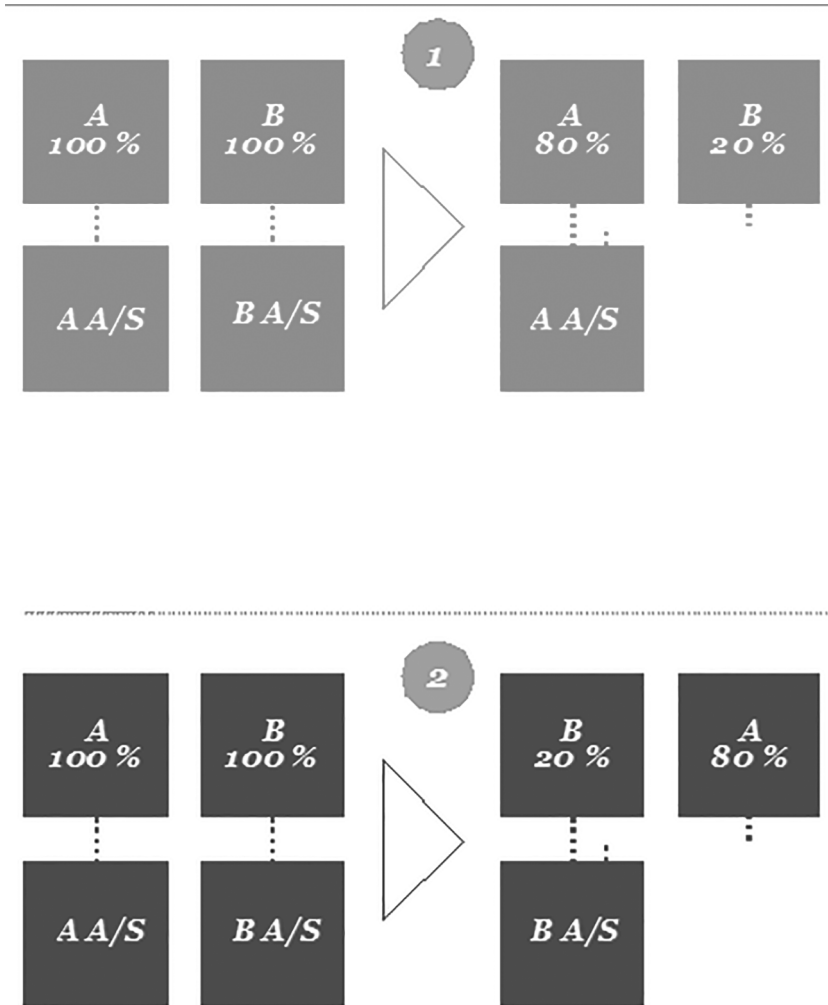
6. Virksomhedssammenslutninger

at gennemtvinge beslutninger til at påvirke afkastet. Denne mulighed foreligger sædvanligvis ved:

- Kontrol over mere end halvdelen af stemmerettighederne.
- Muligheden for at gennemtvinge driftsmæssige og finansielle beslutninger på grundlag af vedtægter eller aftale.
- Muligheden for at udnævne og afsætte flertallet af bestyrelsesmedlemmerne, eller
- Muligheden for at afgive flertallet af stemmer ved bestyrelsesmøder (f.eks. hvis bestyrelsesformanden har den afgørende stemme ved stemmelighed).

Det er normalt den virksomhed, som afgiver eller betaler likvider, der er den overtagende virksomhed, idet ejerne i den overtagne virksomhed ved en sådan transaktion bliver købt ud. I forbindelse med fusioner og aktieombytninger kan det være relevant at se på, hvem der udsteder nye kapitalandele, og hvilken virksomhed, der har den største værdi. Det vil ofte – men ikke nødvendigvis – være den, der udsteder nye aktier og har størst værdi, som er den overtagende virksomhed.

Ved fastlæggelse af, hvem der er den overtagende virksomhed, er den juridiske form uden betydning. Det er alene den økonomiske realitet, der er afgørende. Det har den konsekvens, jf. IFRS 3.B15, at i en virksomhedssammenslutning, hvor det er den juridisk set overtagne virksomhed (dvs. den virksomhed, der bliver overtaget), som reelt er den overtagende virksomhed (dvs. den virksomhed, der overtager den anden), skal den juridisk set overtagne virksomhed i regnskabsmæssig henseende betragtes som den overtagende virksomhed. Det betyder, at overtagelsesmetoden skal benyttes på den i juridisk henseende overtagende virksomhed. En sådan »omvendt virksomhedsovertagelse« er i praksis en virksomhedssammenslutning, der gennemføres ved en aktieombytning eller en fusion, og hvor det, der i juridisk henseende er datterselskabet henholdsvis den ophørende virksomhed, i realiteten er den kontrollerende part. Denne situation forekommer sjældent, men vil til tider forekomme, hvis en »lille« virksomhed er børsnoteret og overtages af en anden ikke børsnoteret virksomhed med henblik på, at denne anden virksomhed kan få en hurtig genvej til en børsnotering af de samlede aktiviteter. Er det børsnoterede selskab uden aktivitet, er der dog ikke tale om en virksomhedssammenslutning, fordi der ikke overtages en virksomhed. Den merpris, der typisk betales for sådanne tomme børsnoterede selskaber, kan derfor ikke være goodwill. En omvendt overtagelse kan illustreres således:

Figur 6.4: Illustration af en omvendt overtagelse i forhold til en almindelig overtagelse.

Forklaring til figurerne:

Illustration 1 viser en helt almindelig overtagelse, hvor den dominerende parts selskab (A) køber aktierne i B mod, at B's aktionærer modtager aktier i A. Fordelingen mellem de to aktionærgrupper viser, at A er den overtagende part – og derfor vil koncernregnskabet for Selskab A basere sig på, at B's nettoaktiver skal omvurderes til dagsværdi.

Illustration 2 viser den samme situation, men parterne ønsker af forskellige grunde, at Selskab B bliver det fortsættende selskab. I den situation vil A blot besidde 80 % af stemmerettighederne i Selskab B fremfor i Selskab A. Det vil dog fortsat være selskab A, som er den overtagende part og selskab B, som bliver overtaget, hvor omvurderingen af aktiver og forpligtelser foretages.

6. Virksomhedssammenslutninger

ESMA har offentliggjort en række afgørelser vedrørende omvendte virksomheds-
overtagelser, hvor regnskabsafleger fejlagtigt har identificeret den juridisk over-
tagende part som køber, jf. nedenfor:

Decision ref EECS/1209-15: Identification of the acquirer in a business combination

Financial year end: 31 December 2008 / Annual Financial Statements / Pre-Clearance

Category of issue: Identification of the acquirer in a business combination

Standard involved: IFRS 3

Date of the decision: 5 September 2008

Description of the issuer's accounting treatment

The issuer and entity A, a non-listed company, entered into a business combination in September 2008. The issuer acquired 100 % of the shares and voting rights of entity A by issuing around 100 million new shares. According to the purchase agreement, the issuer is the legal acquirer. Before the transaction, the issuer's capital was distributed as follows:

- Entity B: 46 % of the voting rights
- Public: 54 % of the voting rights

100 % of the shares of entity A were owned by entity C. Prior to the transaction, there was no link between the issuer and entity C and the fair value of entity A was significantly greater than the fair value of the issuer. After the transaction, the issuer's capital was distributed as follows:

- Entity B: 17 % of the voting rights
- Public: 20 % of the voting rights
- Entity C: 63 % of the voting rights

Under the terms of the agreement:

- The board of directors of the issuer comprises the Chairman and 10 other members; 5 members are appointed by entity B and 5 members by entity C;
- The Chairman is appointed by entity B;
- The Board strives to make decisions unanimously but if this cannot be achieved it can decide on the basis of simple majority.
- The 5 board members appointed by entity C have a right of veto on certain important decisions, specifically, the annual budget and variances from it above 20 %, the appointment and dismissal of the auditor, payment of any exceptional distribution, the merger or acquisition of a business, acquisition of assets or participations of a value of more than 30 % of the market capitalisation of the group;
- A CEO and a vice-CEO, both with the same management responsibilities and with the same power to bind the company, are appointed by the issuer on an annual basis; and

- The agreement will remain effective and in force until 31 December 2011. It will terminate if either entity B or entity C ceases to hold any securities or pursuant to an agreement in writing between all the parties concerned.

The issuer was of the opinion that it is the acquirer in this transaction, because, in accordance with IFRS 3, paragraph 19b, it has the power to govern the financial and operating policies of entity A by agreement, as it appoints the majority of the Board.

The enforcement decision

The enforcer did not support the issuer's opinion. According to the enforcer, the transaction is a reverse acquisition and, in accordance with IFRS 3, paragraph 21, entity A should be considered the acquirer.

Rationale for the enforcement decision

IFRS 3 requires an acquirer to be identified in all business combinations; the acquirer being the entity that obtains control of the other combining entity. Guidance on how to determine the acquirer is provided in paragraphs 19 to 21 of the standard.

IFRS 3, paragraph 21 states that »...all pertinent facts and circumstances shall be considered to determine which of the combining entities has the power to govern the financial and operating policies of the other entity (or entities) so as to obtain benefits from its (or their) activities.«

Control is defined as the power to govern the operating and financial policies of an entity or business so as to obtain benefits from its activities. There is a presumption that an entity achieves control over another entity when it acquires more than one half of the voting rights, unless it can be demonstrated that such ownership does not constitute control.

There is a strong presumption that the former shareholders of entity A (entity C) have obtained control since, in terms of voting rights, their stake amounts to 63 % after the transaction.

The enforcer considered very carefully the full guidance provided by the standard on how to identify the acquirer, taking account of all the specific facts and circumstances of the case.

Paragraph 19 of the standard considers circumstances where a combining entity might obtain control over another even if it does not acquire more than one half of the voting rights. With a view to this guidance, the enforcer concluded that:

- Entity C owns more than half of the voting rights of the combined entity.
- Contrary to the issuer, the enforcer did not think it clear whether the issuer had the power to govern the financial and operating policies of entity A either by law or agreement (paragraph 19b)

fortsættes

6. Virksomhedssammenslutninger

- The composition of the Board does not give the issuer (or its former shareholders) the power to govern the financial and operating policies given that the board members appointed by Entity C have a right of veto on major decisions.
- In theory, according to the agreement, the issuer (and its former shareholders) has the power to appoint or remove the majority of the members of the board or equivalent governing body of the combined entity (paragraph 19c). Entity B appoints 5 out of the 10 board members and the Board Chair is appointed by the issuer. According to the agreement, however, decisions are, where possible, taken unanimously. Therefore, in practice, these board members do not have the power to govern the financial and operating policies of the combined entity.
- In theory, according to the agreement, the issuer (and its former shareholders) has the power to cast the majority of votes at meetings of the board of directors or equivalent governing body of the other entity (paragraph 19d). Again, according to the agreement, however, decisions are, if possible, taken unanimously and the Board members appointed by entity C have a right of veto on major decisions.

Taking account of all the facts and circumstances, the enforcer was of the view that the transaction was a reverse acquisition and that entity A, the private entity, was the acquirer having entered into the transaction to obtain a stock exchange listing. The business combination, therefore, is a reverse acquisition as described in paragraph 21 of IFRS 3.

In coming to its decision, the enforcer also considered the criteria set out in IFRS 3, paragraph 20, which sets out, by way of example, certain factors that might help in determining the identify of the acquirer. Specifically, it noted that the fair value of A was significantly greater than the fair value of the issuer and, therefore, that entity A was likely to be the acquirer. Paragraph 20b was not applicable as neither cash nor assets had been given up in the business combination and paragraph 20c did not apply because, although entity B appoints 5 out of the 10 Board Members, the 5 appointed by entity C have the right of veto on major decisions.

ESMA-afgørelse 6.1: Omvendt virksomhedsovertagelse (EECS/1209-15).

Det forekommer, at et selskab etableres som led i en virksomhedssammenslutning. Om denne situation anfører IFRS 3.B18, at en af de virksomheder, der eksisterede forud for overtagelsen, er den overtagende part. Etablerer to virksomheder således et fælles selskab ved at indskyde deres aktiviteter mod udstedelse af aktier i det nystiftede selskab eller ved en såkaldt ægte fusion, er det én af de eksisterende virksomheder, der er den overtagende part.

6.1.2.2. Fastsættelse af overtagelsestidspunktet

Overtagelsestidspunktet er det tidspunkt, hvor den overtagende virksomhed opnår kontrol over den overtagne virksomhed. Det anføres, at det sædvanligvis er det, der benævnes »closing date«. For så vidt angår aktie- og anpartsselskaber, vil dette tidspunkt som hovedregel være sammenfaldende med tidspunktet for

stemmerettens overgang, dvs. det tidspunkt, hvor køber får overdraget ejerandelene og kan indsætte ny ledelse og dermed ændre strategi, foretage afskedigelser m.v. Men også andre faktorer, f.eks. særlige aftalemæssige foranstaltninger vedrørende driftsmæssige beslutninger, kan have betydning for fastsættelsen af overtagelsestidspunktet. Sædvanlige bestemmelser om, at sælger skal drive virksomheden på forsvarlig vis indtil overtagelsestidspunktet og ikke må indgå væsentlige transaktioner uden købers godkendelse, fremrykker dog ikke overtagelsestidspunktet, da der alene er tale om beskyttende rettigheder for køber.

Ved såkaldte »Locked box« transaktioner, hvor købesummen fastlåses på aftaletidspunktet mod, at køber betaler en rente af købesummen fra aftaletidspunktet, indtil aktierne overgår til køber, er køber økonomisk eksponeret allerede fra tidspunktet for indgåelse af den bindende aftale og ikke som ved aftaler med regulering af arbejdskapitalen først fra tidspunktet for aktiernes overgang til køber. Tilsvarende vil sælger ikke længere være økonomisk eksponeret. Derfor kunne det hævdes, at sælger ikke længere kan have kontrol over selskabet, fordi sælger ikke er eksponeret overfor variabilitet i afkastet. Sælgers beslutninger, indtil aktiernes overgang til køber, kunne derfor betragtes som beslutninger taget på vegne af køber og ikke på egne vegne, altså et agentforhold. I praksis betragtes sådanne »Locked box« aftaler imidlertid som gensidigt bebyrdende uopfyldte aftaler, hvorfor kontrollen anses for at overgå ved levering af aktierne.

Ved køb af nettoaktiver, det vil sige en aktivitet, der ikke er placeret i et selskab, vil det være tidspunktet for ejendomsrettens overgang, der som udgangspunktet er overtagelsestidspunktet. Fusion eller overtagelse med tilbagevirkende regnskabsmæssig virkning kan derfor ikke rummes inden for IFRS 3, eftersom IFRS 3 lægger vægt på det reelle overtagelsestidspunkt. Ved en fusion vil overtagelsestidspunktet i praksis være datoen for den generalforsamling, der er nødvendig for at gennemføre fusionen. Hvis det selskabsretligt aftales, at overtagelsen sker med tilbagevirkende kraft, anses driftsindtjeningen frem til overtagelsestidspunktet som en regulering af købesummen. Udtrykket »tilbagevirkende regnskabsmæssig virkning« vil derfor i IFRS 3's forstand indebære, at man søger at stille køber i økonomisk henseende, som om overtagelsen var sket tilbage i tid. Det er ikke muligt, når IFRS 3 er baseret på det reelle overtagelsestidspunkt, altså den dag køber bestemmer over virksomheden og kan tage de relevante strategiske og operationelle beslutninger.

På overtagelsestidspunktet skal køber foretage ovennævnte handlinger, herunder opgøre dagsværdien af alle identificerbare overtagne aktiver og forpligtelser og påbegynde konsolideringen.

6.1.2.3. Opgørelse af købsprisen

Købsprisen måles som dagsværdien af det vederlag, der er afgivet. Se dog afsnit 6.1.2.7 vedrørende trinvisse overtagelser. Er selskabet erhvervet kontant, vil der ikke være praktiske problemer forbundet med at opgøre købesummen.

6. Virksomhedssammenslutninger

6.1.2.3.1. Vederlag i kapitalandele

Hvis selskabet er erhvervet ved, at der helt eller delvist er erlagt egne kapitalandele i form af aktier eller andre egenkapitalinstrumenter, f.eks. optioner, vil det være nødvendigt at opgøre værdien af disse egenkapitalinstrumenter. Vejledning i opgørelse af dagsværdien skal her findes i IFRS 13, jf. kapitel 14. For børsnoterede aktier kan værdien som udgangspunkt fastsættes på grundlag af børskursen på erhvervelsestidspunktet, dvs. det tidspunkt, hvor aktieombytningen gennemføres. I de tilfælde, hvor en overtagelse offentliggøres på ét tidspunkt, men hvor den er betinget af f.eks. accept af aktionærene i den overtagende virksomhed, vil overtagelsen i sagens natur først blive gennemført på et senere tidspunkt i juridisk henseende. Spørgsmålet er her, hvilken kurs der skal benyttes på aktierne. Ofte ses kursstigninger som en konsekvens af en annonceret virksomhedsovertagelse, og indregning af disse i kostprisen synes umiddelbart at føre til, at der indregnes en art internt oparbejdet goodwill. Dette berettiger dog ikke til fravigelse fra standardens bestemmelser. I praksis har man set eksempler på, at der er opstået badwill i forbindelse med købet som følge af, at der udstedes aktier i det købende selskab som vederlag til aktionærene i det tilkøbte selskab, og kursen på disse aktier har været meget lav – et forhold, der i forbindelse med finanskrisen var særlig udtalt i den finansielle sektor.

Består vederlaget af unoterede kapitalandele, må der foretages en vurdering af dagsværdien på basis af en anerkendt værdiansættelsesmodel. Der kan forekomme tilfælde, hvor dagsværdien af det købte kan opgøres mere pålideligt end dagsværdien af de afgive aktier. I sådanne tilfælde benyttes dagsværdien af de købte aktiver som grundlag. Det antages dog sjældent at være nødvendigt i praksis.

6.1.2.3.2. Sælgerfinansiering

I visse tilfælde yder sælger kredit til køber. Sådanne lån skal i overensstemmelse med de almindelige bestemmelser måles til dagsværdi på overtagelsestidspunktet. Er lånet rentefrit, vil kursværdien normalt være lavere end den nominelle værdi, mens kursværdien vil svare til den nominelle værdi, hvis den aftalte rente svarer til en markedsrente for et lån optaget af køber på tilsvarende vilkår.

6.1.2.3.3. Betingede betalinger

Betingede betalinger indregnes i købsprisen til dagsværdien. Sådanne betingede betalinger omfatter f.eks. aftaler, hvor den endelige købspris afhænger af indtjeningen i efterfølgende perioder (earn-out). Principielt skal det derfor være »markedets« forventninger til indtjeningen (eller hvilken faktor, der måtte være aftalt i earn-out'en), der danner grundlag for opgørelse af værdien. I praksis vil det imidlertid være vanskeligt helt at undlade at lægge købers forventninger til grund. I den sammenhæng er det dog væsentligt at bemærke, at værdien skal opgøres på grundlag af forholdene på overtagelsestidspunktet. Sker der en revurdering af, hvorledes forholdene var på overtagelsesdagen inden for den etårsperiode, der er

til at lave en endelig opgørelse af købesummen og værdiansættelsen af overtagne aktiver og forpligtelser, foretages regulering i købesummen og dermed i goodwill. Bemærk her, at reguleringer vedrørende indtjeningsbaserede earn-outs – dvs. hvor købers betaling afhænger af indtjeningen i f.eks. det kommende år – normalt ikke er et forhold, der kan reguleres tilbage til købstidspunktet, eftersom en ændring af beløbet i forhold til forventet på købstidspunktet i de fleste tilfælde kan henføres til efterfølgende begivenheder. Efter etårsperioden skal alle reguleringer til betingede betalinger indregnes i resultatopgørelsen.

Skal den betingede betaling erlægges kontant, foretages efterfølgende reguleringer af forpligtelsen til dagsværdi over resultatopgørelsen på samme måde som andre gældsforpligtelser, der reguleres til dagsværdi. Det samme gælder en aftale, der omfatter udstedelse af et variabelt antal egne aktier, idet sådanne aftaler efter IAS 32 klassificeres som en finansiel forpligtelse, selvom den skal afvikles ved levering af egne aktier, der normalt udgør en egenkapitaltransaktion. Et ændret skøn over størrelsen af et variabelt antal aktier vil således få resultatmæssig effekt. Skal den betingede betaling derimod erlægges i et fast antal aktier, er der tale om et egenkapitalinstrument, jf. IAS 32. Sådanne beløb indregnes på samme måde, som hvis aktierne rent faktisk var blevet udstedt på købstidspunktet.

6.1.2.3.4. Transaktionsomkostninger

Transaktionsomkostninger indregnes i resultatopgørelsen i koncernregnskabet i takt med, at de afholdes, jf. IFRS 3.53. Det er således ikke tilladt at indregne disse som en forudbetalt omkostning og omkostningsføre dem, når transaktionen gennemføres. Købsomkostninger må heller ikke indregnes som en del af købesummen, hvilket er forskelligt fra reglerne om købsomkostninger vedrørende materielle og immaterielle aktiver og forskelligt fra den regnskabsmæssige behandling af køb af aktierne i dattervirksomheden i moderselskabsregnskabet, hvor transaktionsomkostningerne også udgør en del af kostprisen.

Omkostninger afholdt til at etablere lånefinansiering af et køb anses som omkostninger afholdt til optagelse af en finansiel forpligtelse. Sådanne omkostninger behandles efter reglerne i IFRS 9 og amortiseres som en del af lånet. Se kapitel 10 om indregning og måling af finansielle instrumenter.

Omkostninger afholdt til at udstede egenkapitalinstrumenter er egenkapitalomkostninger, der indregnes direkte i egenkapitalen efter reglerne i IAS 32.

6.1.2.3.5. Betaling for andre ydelser

IFRS 3 indeholder retningslinjer for, hvad der skal anses for en del af virksomhedssammenslutningen, og hvad der skal anses som betaling for andre elementer. Retningslinjerne omfatter følgende:

- Transaktioner, som afvikler eksisterende relationer mellem den overtagne og den overtagende virksomhed.

6. Virksomhedssammenslutninger

- Aftaler, som kompenserer medarbejderne eller tidligere ejere i den overtagne virksomhed for fremtidige ydelser.
- Godtgørelse af transaktionsomkostninger.

Et af de forhold, der skal vurderes, er, hvem det pågældende element i aftalen kommer til gode. Er det den overtagende virksomhed og ikke den overtagne virksomhed eller dens tidligere aktionærer, der nyder godt af det pågældende element, er det ikke en del af købsprisen for virksomheden. Det kan f.eks. være tilfældet, hvor det er aftalt, at den overtagne virksomhed betaler den overtagende virksomheds transaktionsomkostninger. Udgør disse omkostninger 5, og betales der 100 for virksomheden, indregnes kun 95 som købesum. De resterende 5 omkostningsføres. Det er således ikke muligt at opnå »aktivering« af transaktionsomkostningerne ved at aftale, at den overtagne virksomhed/sælgerne af denne afholder transaktionsomkostningerne.

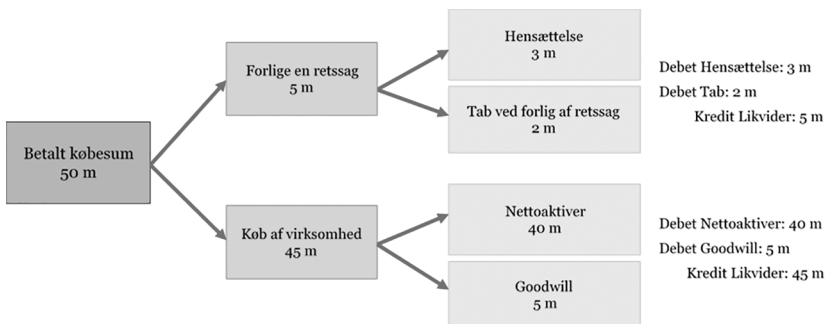
Et andet forhold, der skal vurderes, er, hvem der har initieret transaktionen. Det forhold, at den overtagende virksomhed har initieret transaktionen, indikerer, at det ikke er en del af virksomhedssammenslutningen. Et eksempel herpå er, at den overtagende virksomhed stiller som betingelse, at den overtagne virksomhed forpligter sig til at gennemføre en omstrukturering. Herved undgår den overtagende virksomhed umiddelbart at omkostningsføre omstrukturingsomkostninger i koncernregnskabet. En del af købsprisen svarende til omstrukturingsomkostningerne skal imidlertid indregnes som en omkostning i den overtagende virksomhed efter sammenslutningen, eftersom sådanne omkostninger ikke kan undgås indregnet i resultatopgørelsen ved at indbygge omstruktureringen som en del af overtagelsen. I den forbindelse skal det også understreges, at hvis sådanne aftaler indgås i umiddelbar tilknytning til et salg af en virksomhed, vil det formentlig også være at anse som salgsmkostninger, der rettelig hører hjemme hos sælger fremfor hos den solgte virksomhed.

Et tredje forhold, der skal vurderes, er den tidsmæssige placering af aftalen. Etableres denne under forhandlingerne, indikerer det, at den etableres til fordel for den overtagende virksomhed. Et eksempel herpå er en fratrædelsesgodtgørelse til ledelsen i den overtagne virksomhed. Fratrædelsesgodtgørelsen skal derfor indregnes som en omkostning i den overtagende virksomheds regnskab efter reglerne i IAS 19. Eksisterede der omvendt en »change of control«-klausul forud for overtagelsen, som nu gøres gældende, vil der være tale om en forpligtelse i overtagelsesbalancen.

Køber og sælger af virksomheden kan også tidligere have haft en række samhandelsforhold, som i realiteten afvikles i forbindelse med virksomhedssammenslutningen på grund af, at forholdet elimineres i konsolideringen. IFRS 3 beskriver den regnskabsmæssige effekt af en sådan afvikling, som overordnet medfører, at købers tab/gevinst ved afviklingen indregnes i resultatopgørelsen. Har den overtagne virksomhed lagt sag an mod køberen forud

for virksomhedssammenslutningen, undgår køberen at skulle betale en eventuel erstatning ved tab af sagen ved at købe modparten. Der er her tale om en ikke-kontraktuel relation, som afvikles. Dagsværdien af retssagen skal derfor omkostningsføres hos køberen med modpost på købesummen. Der indregnes et tilsvarende tilgodehavende i overtagelsesbalancen. En del af købesummen anses derved for at være et »forlig« vedrørende retssagen. Tilsvarende gør sig gældende, hvis den overtagne virksomhed tidligere har været underleverandør til køber under en fastprisaftale. Afviger den faste pris fra markedsprisen, skal det favorable/ufavorable element udskilles og indregnes i resultatopgørelsen og modposteres på købesummen for virksomheden. Er den faste pris højere end markedsprisen, afvikles der en for køber ufavorabel relation, som medfører en omkostning i resultatopgørelsen hos køber. Modsat gør sig gældende, hvis den faste pris ligger under markedsprisen. Elementet, som udskilles og indregnes i resultatopgørelsen, kan ikke overstige den kompensation, som skulle have været betalt ved en almindelig opsigelse af aftalen.

I figuren nedenfor er illustreret, hvorledes man skal behandle en afvikling af en retssag, som eksisterede mellem parterne, inden den ene part købte den anden. I dette tilfælde har køber betalt 50 for virksomheden, hvoraf de 5 hidrørte fra afviklingen af en eksisterende retssag mellem køber og den tilkøbte virksomhed. Køber betaler således 5 for at afvikle denne sag, og derefter er købesummen for virksomhedssammenslutningen reduceret. Køber har hidtil haft hensat 3 vedrørende retssagen, og dagsværdien af nettoaktiverne er opgjort til 40, mens køber betaler samlet 50 til sælger:

Figur 6.5: Afvikling af en retssag mellem køber og den tilkøbte virksomhed, der eksisterede på tidspunktet for overtagelsen.

6.1.2.3.6. Virksomhedssammenslutninger kombineret med ansættelsesforhold
Ved aftaler, som omfatter betinget vederlag til nuværende eller tidligere medarbejdere eller ejere af den overtagne virksomhed, skal bl.a. følgende forhold vurderes:

6. Virksomhedssammenslutninger

Forhold, der indikerer, at aftalen omfatter betinget betaling for virksomheden	Forhold, der indikerer, at aftalen omfatter aflønning til medarbejdere
<ul style="list-style-type: none"> • De tidligere ejere af den overtagne virksomhed vil få vederlaget, uanset om de forlader virksomheden. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vederlæggelse er betinget af, at medarbejderne forbliver i virksomheden. IFRIC har tilkendegivet, at hvis vederlaget automatisk falder bort ved medarbejderens fratræden, er det pr. definition betaling for efterfølgende services, jf. nedenfor.
<ul style="list-style-type: none"> • Den ordinære aflønning, som medarbejderne i øvrigt modtager, svarer til et sædvanligt aflønningsniveau. 	<ul style="list-style-type: none"> • Den ordinære aflønning er ikke tilstrækkelig til at sikre et sædvanligt aflønningsniveau.
<ul style="list-style-type: none"> • Tidligere ejere, der ikke fortsætter i den overtagne virksomhed, får samme betingede betaling som dem, der fortsætter som medarbejdere. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tidligere ejere, der fortsætter som medarbejdere, får en højere betinget betaling end de ejere, som ikke fortsætter.
<ul style="list-style-type: none"> • Formlen for opgørelse af den betingede betaling har til formål at justere/bekræfte dagsværdien af den overtagne virksomhed. 	<ul style="list-style-type: none"> • Formlen for opgørelse af den betingede betaling er ikke direkte knyttet til dagsværdien af den overtagne virksomhed.

Figur 6.6: *Eksempler på forhold, der anses som betinget betaling for købesummen henholdsvis aflønning af medarbejderne.*

I relation til bestemmelsen vedrørende fortsat ansættelse er bestemmelsen i IFRS 3.B55.(a) modsat de øvrige forhold ovenfor, formuleret som at der pr. definition er tale om aflønning af medarbejdere, hvis vederlaget automatisk bortfalder ved fratræden. IFRIC har i en agenda beslutning fra januar 2013 taget stilling til, om ovenstående virkelig skal forstås som et ubetinget krav, eller om det som alle andre forhold drøftet i IFRS 3.B55, blot er en indikator:

IFRS 3 Business Combinations—Continuing employment

The Interpretations Committee received a request for guidance on the accounting in accordance with IFRS 3 Business Combinations for contingent payments to selling shareholders in circumstances in which those selling shareholders become, or continue as, employees. The submitter asked the Interpretations Committee to clarify whether paragraph B55(a) of IFRS 3 is conclusive in determining that payments to an employee that are forfeited upon termination of employment are remuneration for post-combination services and not part of the consideration for an acquisition. The question arose because the submitter asserted that paragraph B55 introduces subparagraphs (a)–(h) as indicators, but paragraph B55(a) uses conclusive language stating that the arrangement described is remuneration for post-combination services.

The Interpretations Committee observed that an arrangement **in which contingent payments are automatically forfeited if employment terminates would lead to a conclusion that the arrangement is compensation for post-combination services** rather than additional consideration for an acquisition, **unless the service condition is not substantive**. The Interpretations Committee reached this conclusion on the basis of the conclusive language used in paragraph B55(a) of IFRS 3.

Af ovennævnte udtalelse fremgår således, at den eneste situation, hvor der ses bort fra kravet om fortsat ansættelse, er, hvor denne betingelse er »not substantive«, f.eks. hvor man i praksis kan undlade at udføre arbejde og alligevel modtager vederlaget.

Den grundlæggende overvejelse, der skal foretages i forbindelse med, om elementer skal ekskluderes fra købesummen, er, om den efterfølgende samhandel med tidligere ejere foretages på markedsvilkår. Samhandlen med den tidligere ejer vil ofte blive reguleret via aftaler, der indgås i forbindelse med salget af virksomheden. Det er specielt disse aftaler, som bør undersøges yderligere. Ovenstående eksempler vedrører efterfølgende ansættelsesforhold. Reglerne gælder imidlertid også andre situationer, hvor der i tilknytning til købet af virksomheden indgås aftale vedrørende fremtidige ydelser. Det kunne være huslejekontrakter eller bindende aftaler om levering af varer og tjenesteydelser. Svarer betalingen for de fremtidige ydelser ikke til markedsværdien på overtagelsestidspunktet, reguleres købesummen i op- eller nedadgående retning.

ESMA har offentliggjort nedenstående afgørelse om aflønning af tidligere ejere. Afgørelsen refererer til den ovenfor omtalte IFRIC agenda decision:

Decision ref EECS/0114-01: Classification of Contingent Consideration Based on Continuing Employment

Financial year end: 31 December 2012

Category of issue: Contingent consideration

Standards or requirements involved: IFRS 3 – *Business Combinations*

Description of the issuer's accounting treatment

The issuer is in the marketing and advertising industry and made a business acquisition where part of the consideration was contingent on the future performance of the acquired business. The amount of additional consideration payable was to be calculated at the end of an 'earn-out' period. The vendor had to remain an employee of the group during the earn-out period in order to be eligible for the contingent payments, otherwise the amounts would be forfeited.

The issuer treated the contingent amounts arising from the acquisitions as contingent consideration, regardless of whether they were dependent on continued employment or not. The contingent consideration was initially recognised on the statement of financial position at fair value, with a corresponding amount in goodwill.

The introductory sentence to paragraph B55 of IFRS 3 requests the issuer to consider eight indicators in determining whether payments are contingent consideration or separate transaction. The issuer explained that it considered all eight indicators, assumed that continuing employment should be considered together with the other seven indicators, and concluded that the contingent payments were additional consideration rather than remuneration for the employment.

fortsættes

6. Virksomhedssammenslutninger

The enforcement decision

The enforcer disagreed with the classification of the contingent payments as contingent consideration for the business combination in the situation where the vendor was required to be employed over the earn-out period and the service condition was substantive. It required the contingent consideration to be expensed over the earn-out period as remuneration for services provided.

Rationale for the enforcement decision

According to paragraph B55 (a) of IFRS 3, a contingent consideration arrangement in which the payments are automatically forfeited if employment terminates, is remuneration for post-combination services.

In its January 2013 agenda decision the IFRS IC considered the case of an arrangement in which contingent payments are automatically forfeited if employment terminates. IFRS IC concluded that the arrangement was compensation for post-combination services rather than additional consideration for an acquisition, unless the service condition was not substantive. This conclusion was not dependent on the company's assessment of the other indicators in paragraph B55 of IFRS 3.

In this particular case, the contingent payments were to be forfeited on termination of the employment contract. The enforcer considered that in light of the paragraph B 55 (a) of IFRS 3 and January 2013 IFRS agenda decision, the continuing employment condition specified in the contract was conclusive on its own to determine that the contingent payments were consideration for post-combination services and had to be expensed over the earn-out period.

ESMA-afgørelse 6.2: Vederlag i en virksomhedssammenslutning der afhænger af fortsat ansættelse (EECS/0114-01).

Ovenstående medfører bl.a., at sædvanlige aktieaflønningsprogrammer, der fortsættes i den overtagende virksomhed med den overtagende virksomheds aktier som det underliggende, klassificeres som aflønning til medarbejdere, for så vidt angår den endnu ikke optjente del. Ombyttes optioner i et program med en fireårig optjeningsperiode, hvor de to år er passeret på overtagelsesdagen, med optioner i den overtagende virksomhed på samme betingelser – og i øvrigt med samme dagsværdi – anses halvdelen af dagsværdien af optionerne for betaling for virksomheden, mens den anden halvdel behandles som aktiebaseret aflønning og dermed indregnes som en omkostning over den resterende optjeningsperiode i henhold til IFRS 2. Overstiger dagsværdien af optionerne i den overtagende virksomhed dagsværdien af optionerne i den overtagne virksomhed, anses differencen for aflønning efter overtagelsestidspunktet. Den fordeles dermed over den resterende optjeningsperiode. Det kan illustreres med følgende eksempel:

Beskrivelse af situationen

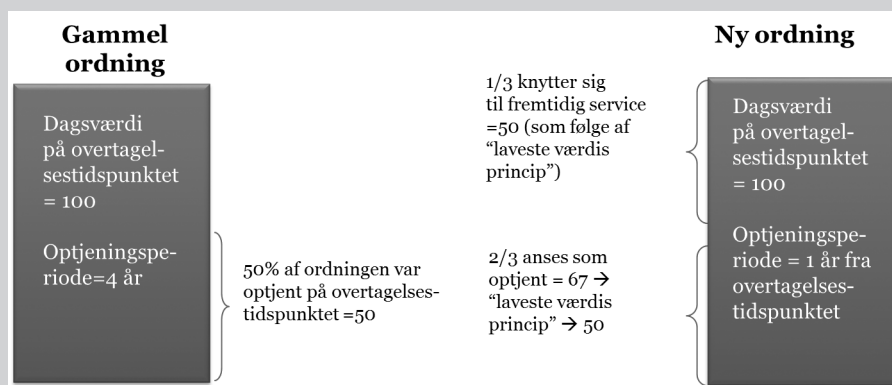
Virksomhed A erhverver Virksomhed B. I Virksomhed B eksisterer der i forvejen et aktieprogram, som Virksomhed A ombytter til aktier i Virksomhed A. På tidspunktet for ombytningen – ved A's overtagelse af B – var 50 % af ordningen i Virksomhed B optjent. Den nye ordning i Virksomhed A er en treårsordning, som løber fra overtagelsestidspunktet.

Hvorledes skal disse ordninger indregnes i Virksomhed A's efterfølgende årsrapporter?

Løsning

En del af den nye ordnings værdi skal henføres til den tidligere ordning i Virksomhed B. Det betyder, at en del af den nye værdi skal inddække den del, der allerede må anses som optjent i Virksomhed B på overtagelsestidspunktet. Samtidig forudsætter IFRS 3.B57-B59, at der maksimalt kan allokeres den laveste værdi af det hidtidigt optjente program hhv. en tilsvarende del af det nye program til kostprisen på overtagelsen. Derved henføres så meget som muligt til de fremtidige omkostninger.

Det kan illustreres således:

Konklusionen er derfor, at der henføres 50 til kostprisen på købet og 50 til de fremtidige omkostninger (der så fordeles hen over den nye optjeningsperiode på tre år).

Eksempel 6.2: Fordeling af aktieordninger til købsvederlaget efter IFRS 3.

I visse tilfælde indeholder aktiebaserede aflønningprogrammer en »change of control« klausul, hvor ikke optjente instrumenter anses for fuldt optjent ved en overtagelse. I sådanne tilfælde anses hele dagsværdien for at være vederlag for virksomheden, hvis køber afregner dem. Afregner sælger dem umiddelbart forud for overtagelsen, f.eks. ved en kontant differenceafregning, vil de i sagens natur ikke påvirke overtagelsen. Er denne »accelerated vesting« imidlertid et forhold, der aftales som led i transaktionen, finder vejledningen om andre ydelser anvendelse. Dette vil normalt føre til, at den »accelerede« omkostning skal anses for at være en omkostning hos køber.

6. Virksomhedssammenslutninger

6.1.2.3.7. Refusionsaktiver

Købesummen reguleres også for eventuelle refusionsaktiver, der opstår, når sælger indestår for fremtidige udfald vedrørende specifikke eksisterende aktiver eller forpligtelser. Et refusionsaktiv er i realiteten en ret til refusion, som køber af en virksomhed har mod en sælger. Det er derfor et aktiv for køberen. Der kan eksempelvis være aftalt en indeståelse for udfaldet af skattemyndighedernes ligning af tidligere års selvangivelser og dermed størrelsen af skatteaktiver/-forpligtelser på overtagelsestidspunktet eller udfaldet af en retssag, som eksisterede på overtagelsestidspunktet. Disse forhold skal stadig indregnes i overtagelsesbalancen for den overtagne virksomhed efter IFRS 3's almindelige bestemmelser. Der skal samtidig indregnes et aktiv hos køber svarende til værdien af forpligtelsen, som indregnes i overtagelsesbalancen. Der skal dog tages højde for sælgers betalings-evne samt eventuel maksimering af sælgers indeståelse. Modposten til aktivet er købesummen for virksomheden. En del af den samlede købesum anses derved for at være en form for købt »regresret« mod sælger. Et refusionsaktiv kan illustreres med følgende eksempel:

Beskrivelse af situationen

En køber har givet MDKK 100 for en virksomhed. I forbindelse med due diligence-processen blev det konstateret, at den overtagne virksomhed er part i en retssag. Tabes retssagen, vil det koste MDKK 3. Dagsværdien af forpligtelsen vedrørende retssagen vurderes at udgøre MDKK 1, da den overtagne virksomhed forventer at vinde sagen – men heller ikke helt kan udelukke, at den tabes. Sælger accepterer at dække et eventuelt tab, der måtte komme.

I samme virksomhed er skattemyndighederne i gang med ligningen for de seneste tre indkomstår. Den samlede tabsrisiko vedrørende skatteforholdene er i forbindelse med due diligence-processen blevet vurderet til at udgøre MDKK 6. Baseret på reglerne i IAS 12 udgør forpligtelsen MDKK 4, og målt til dagsværdi udgør forpligtelsen MDKK 3,5. Sælger accepterer også at dække dette tab.

Løsning

I overtagelsesbalancen indregnes retssagen med en forpligtelse på MDKK 1, og skattesagerne indregnes med MDKK 4. Årsagen til, at skatteforpligtelsen ikke indregnes til dagsværdi, er, at skatteposter skal indregnes efter reglerne i IAS 12 og derfor ikke er omfattet af det generelle krav om måling til dagsværdi i IFRS 3. Købesummen for virksomheden reduceres fra MDKK 100 til MDKK 95, da de MDKK 5 i stedet er et tilgodehavende hos sælger – en »købt regresret«. Tabes sagerne, skal den overtagne virksomhed afregne MDKK 3+6. Der er hensat MDKK 1+4 i overtagelsesbalancen, hvilket medfører en omkostning for den overtagne virksomhed på MDKK 4. Køber har i forbindelse med overtagelsen indregnet et aktiv på MDKK 5, men får refunderet MDKK 9, hvilket medfører en indtægt hos køber på MDKK 4. I koncernregnskabet er tabet af sagerne derfor omkostningsneutral, hvilket afspejler, at sælgerne dækker risikoen på sagerne. Tilsvarende gør sig gældende, hvis sagerne vindes.

Eksempel 6.3: Eksempel på opgørelse af refusionsaktiver.

En potentiel refusion til køber, f.eks. tilbagebetaling af for meget betalte skatter fra tidligere år, behandles på samme måde.

6.1.2.4. Identifikation og omvurdering af overtagne aktiver og forpligtelser

Alle aktiver og forpligtelser, der eksisterer i den overtagne virksomhed på overtagelsesdagen, skal identificeres, uanset om de er indregnet i balancen i den overtagne virksomhed, jf. IFRS 3.10.

Det forhold, at aktiverne og forpligtelserne skal eksistere på overtagelsesdagen betyder, at forventede omkostninger til omstrukturering i den overtagne virksomhed baseret på den overtagende virksomheds planer – f.eks. omkostninger til nedlukning af produktionsanlæg, afvikling af kontraktforpligtelser m.v. som følge af overtagelsen – ikke må indregnes som hensatte forpligtelser i overtagelsesbalancen. I stedet skal de indregnes i den overtagende virksomheds resultatopgørelse og som en hensat forpligtelse i balancen, når betingelserne herfor er opfyldt, jf. IAS 37. Det betyder med andre ord, at kun omstrukturingshensættelser, der forud for overtagelsestidspunktet fuldt ud opfylder indregningskriterierne i IAS 37, må indregnes i overtagelsesbalancen. Som anført ovenfor under afsnit 6.1.2.2 indikerer det forhold, at aftalen om omstrukturering indgås i tilknytning til den pågældende virksomhedssammenslutning, at det er et forhold, der ikke er en del af virksomhedssammenslutningen, men et forhold, der vedrører den overtagende virksomhed. Foreligger der omvendt en forudgående aftale om omstrukturering, der medfører *aktualisering af en forpligtelse* i forbindelse med en eventuel virksomhedssammenslutning, er det en forpligtelse for den overtagende virksomhed, hvorfor den skal indregnes i overtagelsesbalancen. Det gælder for eksempel en eksisterende aftale om kompensation til ledelsen, hvis selskabet måtte blive overtaget. Udløser overtagelsen således en forpligtelse for den overtagne virksomhed til at udbetale en fratrædelsesgodtgørelse til ledelsen, indregnes denne forpligtelse i overtagelsesbalancen.

I praksis vil aktiver, der ikke umiddelbart hører ind under nogen anden standard, være immaterielle aktiver i forbindelse med overtagelsen. Forpligtelser, der ikke er monetære og ikke omfattet af nogen anden standard, vil normalt være hensatte forpligtelser omfattet af IAS 37.

6.1.2.4.1. Undtagelser fra måling til dagsværdi

Alle aktiver og forpligtelser skal indregnes til dagsværdi med undtagelse af IFRS 3's fire specifikke undtagelser til kravet om måling til dagsværdi:

- Udskudt skat, som måles efter IAS 12.
- Personaleforpligtelser, dvs. i praksis pensionsforpligtelser og lignende forpligtelser, der måles efter IAS 19.
- Aktiver, der på overtagelsestidspunktet opfylder betingelserne for at være langfristede aktiver, der besiddes med henblik på salg efter IFRS 5, f.eks. en dattervirksomhed eller associeret virksomhed i den overtagne koncern, jf.

6. Virksomhedssammenslutninger

afsnit 7.1.2. Aktiebaseret aflønning. Sådanne forpligtelser henholdsvis udestående egenkapitalinstrumenter måles efter bestemmelserne i IFRS 2.

- Generhvervede rettigheder.
- Aftaler om refusion/godtgørelse fra sælger. Disse måles som drøftet ovenfor.

Udskudt skat skal, jf. IFRS 3.24, måles efter bestemmelserne i IAS 12. Det betyder, at udskudt skat måles til nettorealiseringsværdi som foreskrevet i IAS 12.

Pensionsforpligtelser skal i henhold til IFRS 3.26 indregnes til værdien ifølge den i IAS 19 foreskrevne metode, dvs. efter »projected unit credit method«. Denne forpligtelse kan godt afvige væsentligt fra det beløb, som et forsikringselskab ville kræve for at overtage forpligtelsen, sædvanligvis som følge af anvendelse af andre forudsætninger, herunder diskonteringsfaktor.

Forpligtelser i henhold til aktiebaserede aflønningsprogrammer måles til et dagsværdilignende beløb efter IFRS 2. Er der f.eks. knyttet en ikke markedsbaseret optjeningsbetingelse til ordningen, baseres indregningen på, om det er sandsynligt, at den vil blive opnået.

Aktiver, der besiddes med henblik på salg, indregnes til dagsværdi med fradrag af forventede salgsomkostninger som foreskrevet i IFRS 5. Værdien af generhvervede rettigheder, f.eks. den overtagne virksomheds ret til at distribuere købers varer i en bestemt periode i et bestemt geografisk område, skal måles på grundlag af cash flow'et i kontraksperioden, uanset om markedsdeltagere ville have forudsat kontraktforlængelse.

Aftaler om godtgørelse fra sælger, f.eks. specifikke skattekrav, indregnes til samme beløb som den tilhørende forpligtelse, jf. ovenfor.

Mange virksomheder har af praktiske årsager en nedre beløbsgrænse for indregning af materielle anlægsaktiver. Det forekommer, at der ved en virksomhedsovertagelse erhverves en lang række identiske småaktiver. Spørgsmålet er, om det er muligt at undlade indregning af sådanne aktiver i overtagelsesbalancen ud fra en betragtning om, at værdien af hvert enkelt aktiv ligger under den nedre beløbsgrænse. Henset til formålet med reglerne forekommer det helt klart i strid med reglerne at undlade dette, da konsekvensen vil være, at værdien indgår i goodwill, der ikke skal afskrives og dermed overvurderes. Straksafskrivning over resultatopgørelsen umiddelbart efter overtagelsen er heller ikke en acceptabel løsning. Der må i praksis i stedet foretages en »en bloc« afskrivning over den forventede levetid af disse aktiver.

6.1.2.4.2. Immaterielle aktiver

For så vidt angår immaterielle aktiver præciserer IAS 38.33, at det generelle krav om sandsynlige fremtidige økonomiske fordele altid anses for opfyldt, når et sådant aktiv overtages i forbindelse med en virksomhedssammenslutning. Det indebærer, at også immaterielle aktiver, hvor sandsynligheden for, at der opnås fremtidige økonomiske fordele, er mindre end 50 %, indregnes. Sandsynligheden afspejler sig blot i selve værdiansættelsen. Det afgørende er dermed, om det er

et forhold, som kontrolleres af virksomheden. Kontrol skal forstås som kontrol i økonomisk forstand, jf. IAS 38.13. Denne brede kontroldefinition indebærer, at selskabet ved opgørelse af dagsværdien skal tage hensyn til fremtidige pengestrømme, der ikke er kontraktligt sikrede, men som blot er sandsynlige. Er det således overvejende sandsynligt, at en kunde vil forlænge en kontrakt et antal gange, er grundlaget for opgørelse af dagsværdien ikke kun pengestrømmene i opsigelighedsperioden, men i hele den periode, hvori kontraktforholdet forventes at bestå. Dette har stor betydning ved værdiansættelse af f.eks. servicekontrakter, som overtages i en virksomhedssammenslutning, jf. nedenfor.

Immaterielle aktiver indregnes, når de enten er kontraktligt baserede eller separerbare. Immaterielle aktiver omfatter en lang række aktiver, herunder rettigheder såsom patenter, koncessioner og varemærker oparbejdet af den overtagne virksomhed. Også gensidigt bebyrdende uopfyldte kontrakter, der har en positiv værdi, er immaterielle aktiver. Disse aktiver vil ofte være internt oparbejdet i den overtagne virksomhed, og de vil derfor ikke være indregnet i balancen for denne, jf. forbuddet mod indregning af sådanne aktiver i IAS 38. Det omfatter imidlertid også en række aktiver, der normalt ikke indregnes, før de bliver realiseret. Det gælder f.eks. værdien af kommercielle aftaler, såsom beholdningen af kundekontrakter, en ordrebeholdning og en (gunstig) leasingaftale.

Det omfatter også immaterielle aktiver, der ikke er kontraktligt eller lovmæssigt baserede, f.eks. igangværende forsknings- og udviklingsprojekter samt kundelister. De indregnes, når blot de er separerbare, dvs. at de umiddelbart kan sælges eller udlejes uafhængigt af den øvrige virksomhed, og når der – som anført ovenfor – reelt er tale om »kontrollerbare« aktiver. Der henvises til IFRS 3.IE18-44, der indeholder en række eksempler på immaterielle aktiver. Konsekvensen af denne oplystning er, at der sædvanligvis sjældent vil være tvivl om, hvorvidt der eksisterer et immaterielt aktiv. Det forhold, at et immaterielt aktiv kan udskilles fra øvrige aktiver – f.eks. en kundeliste – men aktivet ikke må sælges (f.eks. på grund af registerlovgivning) medfører, at det ikke er separerbart.

I praksis vil de væsentligste immaterielle aktiver kunne identificeres ved en gennemgang af det materiale, der normalt udarbejdes af køberselskabet i forbindelse med købet af virksomheden.

IAS 38.63 indeholder et ubetinget forbud mod indregning af bestemte internt oparbejdede immaterielle aktiver, f.eks. kundelister. I IAS 38.64 forklares dette ubetingede forbud med, at det kan være vanskeligt at skelne de nævnte immaterielle aktiver fra omkostninger knyttet til udvikling af selskabet som helhed. IFRS 3's regler går imidlertid forud for reglerne i IAS 38, hvorfor sådanne aktiver skal aktiveres, hvis de erhverves som led i en virksomhedssammenslutning. Efterfølgende skal aktiverne behandles som eksternt erhvervede aktiver, der opfylder IAS 38's indregningskriterier.

Igangværende udviklingsaktiviteter, som ikke hidtil har kvalificeret til aktivering som følge af for usikre fremtidsudsigter eller manglende finansieringsmuligheder, skal indregnes i det omfang, de er separerbare og/eller juridisk beskyttede

6. Virksomhedssammenslutninger

i form af f.eks. patentbeskyttelse. Det kan føre til, at igangværende udviklingsprojekter, som ikke hidtil har været indregnet som aktiver i den overtagne virksomhed, skal indregnes som sådanne. Det kan også komme på tale at indregne igangværende forskningsprojekter, hvis de vurderes at have en værdi, uanset de aldrig vil kunne indregnes i den overtagne virksomhed, jf. IAS 38.55.

6.1.2.4.3. Eventualforpligtelser

Alle eventualforpligtelser, som de er defineret i IAS 37, skal indregnes i overtagesbalancen, jf. IFRS 3.23, uanset om det er sandsynligt, at de bliver aktualiseret. Det er samtidig et krav, at der er tale om en nuværende forpligtelse. Det omfatter således mulige forpligtelser, hvis endelige eksistens afgøres af begivenheder helt eller delvist uden for selskabets kontrol, f.eks. udfaldet af en retssag, og aktuelle forpligtelser, hvor det ikke er vurderet som sandsynligt, at selskabet vil komme til at afstå fremtidige økonomiske fordele, f.eks. tilbagetrædelser til fordel for andre kreditorer eller retssager.

6.1.2.4.4. Skatteaktiver

Skatteaktiver, som ikke hidtil har kunnet indregnes, kan berettige til indregning som følge af overtagelsen. Det er tilfældet, hvis en virksomhedsovertagelse f.eks. giver mulighed for sambeskatning, så den overtagne virksomheds skatteaktiver modsat tidligere forventninger nu kan forventes realiseret som følge af, at den tilføres indtjening fra den overtagende virksomhed. Også den overtagende virksomheds egne ikke-indregnede skatteaktiver kan berettige til indregning som en konsekvens af virksomhedsovertagelsen, f.eks. som følge af, at der kan tilføres overskudsgivende aktiviteter fra den overtagne virksomhed. Udskudte skatteaktiver, der skal indgå i overtagesbalancen, omfatter alene skatteaktiver vedrørende den overtagne virksomhed. Den overtagende virksomheds egne skatteaktiver indregnes derimod i resultatopgørelsen efter IAS 12's sædvanlige regler og indgår dermed ikke i købsprisallokeringen.

6.1.2.4.5. Måling af overtagne aktiver og forpligtelser til dagsværdi

Som det fremgår ovenfor, skal samtlige aktiver og forpligtelser med seks specifikke undtagelser måles til dagsværdi på overtagesdagen. Ved opgørelse af dagsværdi finder bestemmelserne i IFRS 13 anvendelse. For aktiver og forpligtelser, der handles på et aktivt og velfungerende marked, vil dette ikke volde praktiske problemer. For andre aktiver og forpligtelser må der derimod i større eller mindre grad udøves et skøn.

Særligt for immaterielle aktiver gælder, at de i praksis sjældent kan værdiansættes efter en markedsmode, f.eks. pris pr. kunde eller lignende observerbare priser. Dermed må de oftest værdiansættes på grundlag af en værdiansættelsesmodel. Værdiansættelsen sker oftest ud fra DCF-modeller, der fastsætter værdien ud fra en tilbagediskontering af forventede fremtidige pengestrømme. Pengestrømmene må ikke indeholde køberspecifikke synergier, da formålet er af opgøre den værdi,

som almindelige markedsdeltagere vil betale for aktivet. Har køberen f.eks. en intention om ikke at bruge et aktiv, er pengestrømmene og dermed dagsværdien af aktivet ikke nul, hvis andre markedsdeltagere antages at ville bruge aktivitet. Aktivets skal i stedet værdiansættes til dagsværdi, og der foretages efterfølgende en nedskrivning herpå, som indregnes i resultatopgørelsen. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis der købes firmanavne eller varemærker, som nedlægges i forbindelse med overtagelsen. Nedskrivningen via resultatopgørelsen signalerer, at der skrottes et aktiv, som andre markedsdeltagere anser for at have en værdi, og som virksomheden principielt kunne have solgt på markedet. Det afspejler derfor også, at købers intentioner ved aktivet ikke må indgå i forudsætningerne ved værdiansættelsen, uanset at det helt sikkert påvirker værdien af aktivet efterfølgende. I praksis har det været diskuteret, om man kan justere på det immaterielle aktiv – f.eks. ved at justere på varemærkets navn, så det ikke helt hedder det samme som hidtil. Dette forhold er ikke reguleret, omend det vil være en nedskrivningsindikator, så der skal gennemføres en nedskrivningstest i forlængelse af navneændringen. I praksis vil en justering ofte kunne gennemføres så nænsomt, at den oprindelige værdi stort set bevares, hvilket ofte vil være i købers interesse, hvis det er et stærkt varemærke – i modsætning til andre tilfælde, hvor køber bevidst ønsker at skille sig af med det tidligere navn eller varemærke.

Varemærker værdiansættes ofte baseret på en såkaldt »Relief from Royalty-metode«, der tager udgangspunkt i, at alternativet til at eje navnet er at betale en royalty for at anvende det. Den sparede royalty tilbagediskonteres til nutidsværdi, hvilket udgør firmanavnets værdi. Denne metode anvendes, da det ofte lader sig gøre at finde den relevante royaltysats. For andre immaterielle aktiver er det nødvendigt at foretage en værdiansættelse baseret på virksomhedens merindtjening ved at eje aktivet »Multi-period Excess Earning Method (MEEM)«. Det er typisk virksomhedens hovedaktiv, der værdiansættes på denne måde, så det er indtjeningen, efter at alle andre aktiver er »aflønnede«, som anvendes i denne beregning. En række kontraktligt baserede immaterielle aktiver vil have en kontraktlig aftalt indgående pengestrøm. Det gælder f.eks. ordrebeholdninger og leverings- og serviceaftaler. Det er dog ikke tilstrækkeligt at vurdere pengestrømmene over kontraktperioden. Er det således sandsynligt, at modparten vil forlænge kontrakten – hvilket ofte vil være tilfældet på servicekontrakter eller bankudlån og -indlån – skal skønnet over pengestrømmene omfatte den forventede (resterende) kontraktperiode. Som anført ovenfor gælder der en undtagelse for såkaldte »generhvervede rettigheder«, f.eks. en franchiseaftale, som den overtagende virksomhed tidligere har indgået med den overtagne virksomhed. Her er det den resterende kontraktperiode, der skal lægges til grund, uanset om markedsdeltagerne ville forudsætte en forlængelse.

De udgående pengestrømme må opgøres på grundlag af estimerede produktionsomkostninger. Dette omfatter de tilhørende kapacitetsomkostninger samt pengestrømme til forrentning og forbrug af de aktiver, der nødvendige for at opnå indtjeningen. Det betyder, at der indregnes en udgående pengestrøm til

6. Virksomhedssammenslutninger

f.eks. forrentning af den arbejdskapital, der bindes i tilgodehavender fra servicekontrakter, hvis det er sådanne, der værdiansættes. Tilsvarende indregnes en fiktiv udbetaling til leje af f.eks. serviceteknikeres biler (lejen dækker forrentning og forbrug af bilerne). Der indregnes ligeledes en skattebetaling på indtjeningen fra aktiverne, som værdiansættes. Dette modsvarer delvist af, at hvis der er skattemæssig afskrivningsret på et aktiv, tillægges aktivet værdien af denne afskrivningsret (»tax amortisation benefit« eller »TAB«) i det omfang, der er tale om en afskrivningsret, som generelt tilkommer købere af det pågældende aktiv, såfremt aktivet skulle anskaffes uden for en virksomhedssammenslutning. Det vil sjældent være vanskeligt at afgøre vedrørende materielle aktiver, f.eks. bygninger. Omvendt kan immaterielle aktiver ofte uden videre flyttes til en anden skattejurisdiktion. Her må det dog gælde, at der tages udgangspunkt i skattereglerne i den skattejurisdiktion, hvor det immaterielle aktiv befinder sig på overtagelsestidspunktet.

Den diskonteringsfaktor, der anvendes ved værdiansættelsen, skal udtrykke den specifikke risiko, som er knyttet til det pågældende aktiv. Et udgangspunkt for fastsættelse af en diskonteringsfaktor vil være selskabets WACC (Weighted Average Cost of Capital,), jf. kapitel 35 om nedskrivning for eksempler på opgørelse heraf.

Er der indgået leveringsaftaler m.v. på gunstige eller ugunstige vilkår i forhold til de gældende markedspriser, indregnes et aktiv henholdsvis en forpligtelse svarende til nutidsværdien af forskellen mellem prisen i henhold til aftalen og den aktuelle markedspris, jf. IFRS 3.B29.

Leasingreglerne i IFRS 16 indebærer, at leasingaftaler altid skal indregnes i balancen med aktiver og forpligtelser baseret på forholdene på overtagelsestidspunktet, jf. IFRS 3.28A-28B (vores fremhævelse):

28A The acquirer shall recognise right-of-use assets and lease liabilities for leases identified in accordance with IFRS 16 in which the acquiree is the lessee. The acquirer is not required to recognise right-of-use assets and lease liabilities for:

- (a) leases for which the lease term (as defined in IFRS 16) ends within 12 months of the acquisition date; or
- (b) leases for which the underlying asset is of low value (as described in paragraphs B3-B8 of IFRS 16).

28B The acquirer shall measure the lease liability at the present value of the remaining lease payments (as defined in IFRS 16) as if the acquired lease were a new lease at the acquisition date. The acquirer shall measure the right-of-use asset at the same amount as the lease liability, adjusted to reflect favourable or unfavourable terms of the lease when compared with market terms.

Der er krav om, at de overtagne gældsforpligtelser måles til dagsværdi ved første indregning. I praksis giver det ikke anledning til mange praktiske udfordringer,

medmindre der overtages gældsforpligtelser, hvor den påtrykte rente er væsentlig forskellig fra markedsrenten, eller der er tale om instrumenter med komplekse betingelser. I situationer, hvor den tilkøbte virksomheds kreditværdighed er lav, vil man herudover også kunne forestille sig tilfælde, hvor dagsværdien af gælden er meget lav. I praksis har spørgsmålet her været, hvorvidt gælden i den tilkøbte virksomhed – f.eks. et noteret obligationslån – skal opgøres baseret på den tilkøbte virksomheds (lave) kreditværdighed, eller om gælden skal opgøres baseret på købers (højere) kreditværdighed. I praksis synes sidstnævnte model at være valgt, om end det ikke umiddelbart virker logisk, at man i dette tilfælde accepterer en opgørelse af dagsværdi, som baserer sig på forholdene hos køber. En ren markedsværdibetragtning vil ofte være påvirket af, at det tilkøbte selskab er undervejs til at blive solgt til en mere kreditværdig køber – og derfor vil dagsværdien på noterede obligationer alene derfor blive påvirket af forholdene hos køber.

IFRS 3's regler om indregning af en lang række immaterielle aktiver – og efterfølgende afskrivning herpå – kan betyde, at en virksomhed i en periode efter en virksomhedsovertagelse kommer til at rapportere lavere resultater fra den overtagne virksomhed, uanset at der ikke skal afskrives på goodwill, fordi der netop er indregnet en række aktiver, som ikke tidligere var indregnet i den overtagne virksomhed.

6.1.2.4.6. Efterfølgende regnskabsmæssig behandling af overtagne aktiver og forpligtelser

De værdier, der fastsættes i overtagelsesbalancen, er at betragte som kostpriser for de overtagne aktiver. Den efterfølgende regnskabsmæssige behandling af de enkelte poster baseres herefter på de respektive IFRS-standarder. Det skal særligt bemærkes, at indregnede forsknings- og udviklingsprojekter skal afskrives over den forventede økonomiske levetid. Det fremgår endvidere af IAS 38.42, at efterfølgende omkostninger på sådanne immaterielle aktiver indregnet i overtagelsesbalancen skal behandles efter de normale regler for forsknings- og udviklingsomkostninger. Det betyder, at hvis et udviklingsprojekt på overtagelsestidspunktet ikke opfylder kriterierne for at kunne aktiveres som et internt oparbejdet udviklingsprojekt, skal omkostninger afholdt efter overtagelsen omkostningsføres indtil det tidspunkt, hvor projektet måtte opfylde kriterierne. Afskrivning påbegyndes på det tidspunkt, hvor udviklingsprojektet er færdigt. Indregnes der et forskningsprojekt, kan efterfølgende omkostninger slet ikke aktiveres. Det synes ikke helt klart, hvornår afskrivning påbegyndes, men det må antages, at dette skal ske på det tidspunkt, hvor forskningsprojektet er afsluttet og benyttes. Afskrivningsperioden må fastsættes ud fra den forventede brugstid af forskningen. Såfremt forskningsprojektet afsluttes, uden at der er knyttet fremtidige økonomiske fordele til det, må det antages, at det skal nedskrives på det tidspunkt.

At de overtagne aktiver og forpligtelser anses for »anskaffet« på overtagelsestidspunktet af den overtagende virksomhed indebærer også, at f.eks. de finansielle aktiver og forpligtelser, der skal opgøres til amortiseret kostpris, skal amortiseres

6. Virksomhedssammenslutninger

på grundlag af det amortiseringsforløb, der beregnes på overtagelsestidspunktet, dvs. ud fra den effektive rente på dette tidspunkt. Dette amortiseringsforløb vil ofte være anderledes end i den overtagne virksomhed.

En række forhold klassificeres på tidspunktet for indgåelse af den oprindelige transaktion i den overtagne virksomhed. Det gælder f.eks. kategorisering af finansielle instrumenter i kategorien »dagsværdi over anden totalindkomst« i henhold til IFRS 9, og designering af et forhold som regnskabsmæssig sikring med den hertil hørende effektivitetstest efter IFRS 9, jf. mere herom umiddelbart nedenfor.

Regnskabsmæssige sikringstransaktioner og finansielle aktiver anses for at være transaktioner, der indtræffer på overtagelsestidspunktet. Det betyder, at et sikringsforhold skal redesigneres, og finansielle aktiver skal kategoriseres som foreskrevet i IFRS 9. Det stemmer godt overens med, at der i begge tilfælde stilles krav om, at kategorisering henholdsvis designering skal følge virksomhedens investeringsstrategi henholdsvis finansielle risikostyringsstrategi.

Anlægsnoternes akkumulerede af- og nedskrivninger i den overtagne virksomhed »nulstilles«, når de overtagne aktiver og forpligtelser indregnes i den overtagende virksomheds koncernregnskab. Det samme gælder nedskrivninger på tilgodehavender.

IFRS 3 indeholder særlige regler for den efterfølgende behandling af eventualforpligtelser, der indregnes i overtagelsesbalancen. Efter IFRS 3.56 skal eventualforpligtelser efterfølgende måles til det højeste af det beløb, som de skulle have været indregnet til efter IAS 37, eller det beløb, der er indregnet i overtagelsesbalancen med fradrag af akkumuleret amortisering indregnet i henhold til IFRS 15 om omsætning fra kontrakter med kunder. Indregning efter IAS 37 medfører, at værdien udgør nul, indtil eventualforpligtelsen måtte opfylde betingelserne for at være en aktuel forpligtelse. Indregning til oprindelig værdi med fradrag af akkumuleret amortisering medfører, at der indregnes en indtægt hen over eventualforpligtelsens løbetid, i det omfang der er tale om, at virksomheden stiller en »facilitet« til rådighed for en tredjepart, f.eks. en tilbagetrædelseserklæring. Er der tale om en finansiell garanti, er det IFRS 9, som finder anvendelse, såvel ved første indregning (dvs. dagsværdi) som efterfølgende. Er der derimod tale om et forhold, som ikke er baseret på en aftale med en modpart – f.eks. en igangværende retssag – indtægtsføres der intet hen over løbetiden. Ovenstående betyder, at eventualforpligtelser ofte kan forblive indregnet til den værdi, som de er opgjort til i overtagelsesbalancen, indtil de bliver afklaret. Oplysningsbestemmelserne om eventualforpligtelser i IAS 37 finder anvendelse, uanset at IFRS 3 indeholder særlige målingsbestemmelser.

6.1.2.5. Opgørelse af forskelsværdi (positiv eller negativ goodwill) og den efterfølgende behandling heraf

IFRS 3 angiver to forskellige modeller for, hvorledes goodwill – dvs. en eventuel positiv forskelsværdi – opgøres. Opgørelsesmetoderne er alene relevante i

transaktioner, hvor virksomheden ikke erhverver 100 % af den overtagne virksomhed, og der således fortsat eksisterer en minoritetsinteresse. Hvis der erhverves 100 % af den overtagne virksomhed, kan goodwill kun opgøres til ét beløb. Når der fortsat eksisterer minoritetsinteresser, opgøres goodwill enten som:

- **Fuld goodwill:** Forskellen mellem købsprisen med tillæg af dagsværdien af minoritetsinteresser og dagsværdien af de identificerbare aktiver og forpligtelser (nettoaktiver), eller
- **Købt goodwill:** Forskellen mellem kostprisen og nettoværdien af den overtagede virksomheds andel af dagsværdien af de identificerbare nettoaktiver.

De to metoder kan illustreres med nedenstående eksempel:

<i>Beskrivelse af situationen</i>		
X erhverver 60 % af Y for		1.500
Dagsværdien af identificerbare nettoaktiver udgør		1.600
Det antages, at dagsværdien af hele virksomheden kan opgøres forholdsmæssigt på grundlag af, hvad der er betalt for de 60 %.		
Hvorledes kan goodwill opgøres?		
<i>Løsning</i>		
Metode 1 – Fuld goodwill metode		
Beregnet dagsværdi for hele virksomheden	1.500/60 %	2.500
Dagsværdien af identificerbare nettoaktiver		<u>-1.600</u>
Goodwill		<u>900</u>
Effekt på koncernbalance		
Goodwill		900
Likvider		<u>-1.500</u>
Nettoaktiver		<u>1.600</u>
Effekt på nettoaktiver	1.600×40 %	1.000
Minoritetsinteresser	2.500×40 %	1.000
Effekt på koncernegenkapital	2.500×40 %	1.000
Metode 2 – Købt goodwill metode		
Købsvederlag		1.500
Andel af nettoaktiver	1.600×60 %	<u>-960</u>
Goodwill		<u>540</u>
Nettoaktiver		1.600
Likvider		1.500

fortsættes

6. Virksomhedssammenslutninger

Effekt på nettoaktiver	1.600×40 %	640
Minoritetsinteresser	1.600×40 %	640
Effekt på koncernegenkapital	1.600×40 %	640
Det antages, at dagsværdien for minoritetsinteressen relativt set har samme dagsværdi som majoriteten. Denne antagelse kan ændres, hvis der er betalt en kontrolpræmie for at erhverve den bestemmende indflydelse i selskabet, hvilket ofte vil være tilfældet. I en sådan situation må dagsværdien af minoriteten opgøres separat.		

Eksempel 6.4: IFRS 3's to metoder til opgørelse af goodwill, når der eksisterer minoritetsinteresser.

Valget mellem de to metoder er – noget overraskende – et valg, der foretages transaktion for transaktion og er derfor ikke udtryk for valg af en regnskabspraksis. Valget er heller ikke knyttet sammen med den efterfølgende behandling af køb eller salg af minoritetsinteresser i henhold til IFRS 10, idet disse altid skal behandles som egenkapitaltransaktioner, uanset om kun købt goodwill er indregnet, hvis virksomheden med disse transaktioner bevarer kontrollen med den overtagne dattervirksomhed uanset køb eller salg af minoritetsinteresser.

Ved køb og salg af minoritetsinteresser kan kombinationen af indregning af en forholdsmæssig del af goodwill i balancen og indregning i egenkapitalen af senere opkøb af minoritetsinteresser give anledning til en reduktion af egenkapitalen, uden at der synes at være grundlag herfor. Det vil f.eks. være tilfældet, hvis der foretages opkøb umiddelbart efter etablering af koncernforholdet, også selvom købsprisen pr. aktie er den samme som ved den transaktion, hvorved kontrollen blev etableret. Ved anvendelse af metode 1 – fuld goodwill – vil der derimod ikke opstå en egenkapitalreduktion, eftersom købsprisen pr. aktie svarer til den regnskabsmæssige værdi af de pågældende minoritetsinteresser inklusive deres andel af goodwill.

Goodwill skal ikke afskrives, men alene underkastes en nedskrivningstest mindst én gang årligt – og også hvis der er indikatorer for værdifald, f.eks. i forbindelse med aflæggelse af perioderegnskaber. Goodwill skal i forbindelse med en erhvervelse henføres eller fordeles til den eller de pengestrømsgenererende enheder/grupper heraf, som får del i de synergier, der opstår ved virksomhedssammenslutningen, jf. IAS 36.80. En korrekt fordeling er af stor praktisk betydning, eftersom nedskrivningstesten skal foretages på de enkelte pengestrømsgenererende enheder/grupper heraf. Goodwill nedskrives forud for øvrige aktiver, jf. IAS 36.104. Det betyder, at en fejlagtig fordeling af goodwill til en pengestrømsgenererende enhed, der bliver udsat for værdifald, medfører en fejlagtig nedskrivning. Omvendt vil en fordeling af goodwill til en anden pengestrømsgenererende enhed end den, der bliver udsat for værdifald, medføre, at der fejlagtigt ikke foretages nedskrivning. Se kapitel 35 vedrørende nedskrivninger og tilbageførsel heraf.

IASB har i 2020 udsendt et diskussionspapir¹, hvor bl.a. den regnskabsmæssige behandling af goodwill og kravet om årlige nedskrivningstest af goodwill behandles. IASB har i diskussionspapiret lagt op til, at der fortsat ikke skal afskrives på goodwill, der således alene nedskrivningstestes. De lægger dog samtidig op til, at den årlige nedskrivningstest bortfalder og erstattes af en model med krav om nedskrivningstest, hvis der er indikatorer på nedskrivning. Samtidig kræves en række yderligere oplysninger om den overtagne virksomhed, goodwill og de synergier, som goodwill ofte består af. Diskussionspapiret har kommenteringsfrist ved udgangen af 2020, og IASB forventer herefter at vurdere de indkomne kommentarer og udsende et egentligt udkast til ændringer til bl.a. IAS 36 og IFRS 3 i 2021 eller 2022. Først herefter vil der blive udsendt en eventuel endelig ændring til standarderne.

Et eventuelt negativt forskelsbeløb (»badwill«) skal indtægtsføres straks. Det opgøres altid efter metode 2 (»købt goodwill metode«), dvs. der kan ikke indregnes en indtægt knyttet til den ikke overtagne del af virksomheden. Det fremgår af IFRS 3.52, at selskabet skal revurdere identifikation og måling af købsprisen og revurdere de identificerbare aktiver og forpligtelser og opgørelse af dagsværdien heraf, hvis der konstateres et negativt forskelsbeløb. I praksis vil det især være nødvendigt at undersøge, om alle eventualforpligtelser er indregnet. Giver denne revurdering ikke anledning til en ændring af overtagelsesbalancen, indregnes forskelsbeløbet som en indtægt i resultatopgørelsen. På grund af kravet om indregning af eventualforpligtelser vil negativ goodwill antagelig kun opstå i sjældne tilfælde. Standarden anfører, at en situation med negativ goodwill kan tænkes at forekomme, hvis sælger har været tvunget til at sælge aktiviteterne og endvidere som følge af, at visse aktiver og forpligtelser efter standardens bestemmelser skal måles til et andet beløb end dagsværdi. I finanskrisen oplevede man situationer, hvor finansielle virksomheder blev fusioneret, og hvor vederlaget til aktionærerne i det ophørende selskab blev betalt med aktier i det fortsættende selskab. På grund af meget lave kurser på aktierne i nogle finansielle virksomheder, opstod der badwill i flere af disse transaktioner.

6.1.2.6. Måling af minoritetsinteresser

Identificerbare aktiver og forpligtelser i overtagelsesbalancen skal måles til dagsværdi. Det betyder samtidig, at minoritetsinteressernes andel heraf opgøres på grundlag af andelen af denne dagsværdi. For så vidt angår goodwill afhænger målingen af, om denne indregnes fuldt ud eller kun med den andel, der kan henføres til den overtagne del. Såfremt goodwill opgøres efter model 1 (»Fuld goodwill«), vil værdien af minoritetsinteressen også indeholde goodwill.

Er der tale om en minoritetesinteresse, der ikke udgør en forholdsmæssig del af kapitalen i det overtagne selskab, skal denne i henhold til IFRS 3.19, måles til dagsværdi. Det kan f.eks. være en præferenceaktieklasse eller hybrid kapital klassificeret som egenkapital.

1. IASB: DP/2020/1: Business Combinations—Disclosures, Goodwill and Impairment.

6. Virksomhedssammenslutninger

6.1.2.7. Efterfølgende identifikation af aktiver og forpligtelser eller ændrede vurderinger af aktiver og forpligtelser

I mange tilfælde vil det på grund af manglende detailviden om den overtagne virksomhed kun være muligt at lave en foreløbig opgørelse af dagsværdien på de overtagne aktiver og forpligtelser på overtagelsestidspunktet. Det er forudsat i standarden, fordi det efter IFRS 3.45 er muligt efterfølgende at regulere opgørelsen af de overtagne aktiver og forpligtelser og dermed størrelsen af goodwill indtil 12 måneder efter overtagelsesdatoen. Ændringerne skal være forårsaget af forhold, der kunne have været kendt på overtagelsestidspunktet. Der må således ikke tages hensyn til begivenheder efter overtagelsestidspunktet, f.eks. forhold der medfører, at værdien af et aktiv falder. Regelsættet er således symmetrisk med bestemmelserne om begivenheder efter balancedagen i henhold til IAS 10. Der kan være tale om både ændring af, hvilke aktiver og forpligtelser der indregnes, og ændringer i værdien heraf. En regulering af overtagelsesbalancen skal behandles med tilbagevirkende kraft, som om overtagelsesbalancen havde været opgjort korrekt fra overtagelsesdagen. Er en balancedag passeret (herunder for et perioderegnskab), skal tidligere perioders resultatopgørelse og balance således reguleres på samme måde, som hvis der havde været tale om en væsentlig fejl og der skal gives behørig oplysninger herom.

Identificeres et yderligere aktiv, en forpligtelse eller en værdiregulering efter udløbet af 12-månedersperioden, må forholdet kun rettes i overtagelsesbalancen, hvis der er tale om en væsentlig fejl i overensstemmelse med IAS 8. Er der tale om identifikation af et yderligere aktiv eller en yderligere forpligtelse, må det antages, at der ofte vil være tale om en væsentlig fejl. Det betyder, at fejlen i overensstemmelse med reglerne i IAS 8 skal reguleres med tilbagevirkende kraft. Årsregnskabet for det aktuelle år skal således præsenteres, som om aktivet eller forpligtelsen havde været indregnet fra og med overtagelsesdagen.

En ændret værdiansættelse af et aktiv eller en forpligtelse vil derimod ofte nærmere have karakter af et ændret regnskabsmæssigt skøn, som skal behandles efter de sædvanlige regler for ændring af regnskabsmæssige skøn. Det må således erkendes, at adgangen til at regulere efter IFRS 3.45 svarer til reglerne i IAS 8 om rettelse af væsentlige fejl – der skal ske rettelse tilbage i tid. Eneste forskel er, at hvis reguleringen sker efter IFRS 3.45, opfattes »fejlrettelsen« ofte som mere forventelig og naturlig, end hvis fejlrettelsen sker efter IAS 8. ESMA har offentliggjort en afgørelse omkring rettelse af en væsentlig fejl i en virksomheds- overtagelse:

Decision ref EECS/1209-12: Provisional purchase price allocation of a business combination

Financial year end: 31 December 2008 / Interim Financial Statements

Category of issue: Provisional purchase price allocation of a business combination

Standard involved: IFRS 3

Date of the decision: 15 December 2008

Description of the issuer's accounting treatment

The issuer is an alternative provider of electricity and gas and is quoted on an unregulated market. In June 2007 the issuer acquired an entity which develops wind energy projects. As at 31 December 2007 the purchase price allocation (PPA) was not completely finalised and the issuer booked goodwill of 12 million MU on a provisional basis. No explanation was provided in the notes to the financial statements about why the PPA was provisional nor the nature of the information required in order to finalise it.

During the first half of 2008, the issuer finalised the fair values of the acquiree's identifiable assets and liabilities, in particular the fair value of internally generated intangible assets. Consequently, in its half-yearly financial statement to 30 June 2008, it booked an adjustment which resulted in negative goodwill and a gain in the income statement of 7 million MU. Sometime after the publication of its half-yearly financial statements, the issuer realised that it made an error and that the negative goodwill of 7 million MU should not have been booked as a gain in 2008 but should have been booked retrospectively at the date of acquisition (June 2007), in accordance with IFRS 3, paragraph 62.

The enforcement decision

The enforcer agreed with the issuer that there was an error which should be corrected.

Rationale for the enforcement decision

IFRS 3 paragraph 62 states that, in respect of business combinations, »the acquirer shall recognise any adjustments to the provisional values as a result of completing the initial accounting (a) within 12 months of the acquisition date and (b) from the acquisition date«. As a consequence, the negative goodwill of 7 million MU should not have been booked as a gain in the first half of 2008 but adjusted retrospectively at the date of acquisition, namely June 2007.

ESMA-afgørelse 6.3: Korrektion i 12-månedersperioden som rettelse af fejl (EECS/1209-12).

6.1.2.8. Trinvis virksomhedsovertagelser

Trinvis overtagelser er udtryk for overtagelser, hvor der først erhverves en mindre andel af en virksomhed og dernæst af en eller flere omgange yderligere andele, indtil der er erhvervet en kontrollerende post. Det kan f.eks. være, at virksomheden først har erhvervet 40 % i en associeret virksomhed, men efterfølgende opnår kontrol ved at købe yderligere 20 % af virksomheden. En trinvis virksomhedsovertagelse kan også forekomme ved, at en virksomhed uden erhvervelse af yderligere kapitalandele opnår kontrol, f.eks. ved ophør af en ejerftale, hvor det har været aftalt, at ejerne skulle stemme på en bestemt måde.

Ifølge IFRS 3.42 skal den eksisterende investering anses for erhvervet til dagsværdi på overtagelsesdagen. Det betyder altså, at den hidtidige ejerandel reguleres til dagsværdi, hvis ikke den allerede måles således, fordi den er klassificeret som et finansielt aktiv, der reguleres til dagsværdi over resultatopgørelsen, eller over anden totalindkomst efter IFRS 9. Regulering til dagsværdi er derfor alene relevant, når den overtagne virksomhed hidtil har været klassificeret som

6. Virksomhedssammenslutninger

en associeret virksomhed eller et joint venture. En eventuel forskel mellem den regnskabsmæssige værdi og dagsværdien indregnes i resultatopgørelsen. Effekten på den hidtidige investering kan illustreres således:

Investeringens hidtidige status			
	Associeret virksomhed eller joint venture	Dagsværdi over anden totalindkomst	Dagsværdi over resultatopgørelsen
Effekt på egenkapitalen	Regulering til dagsværdi	Ingen	Ingen
Effekt på resultatopgørelsen	Regulering til dagsværdi + recirkulering	Ingen recirkulering	Ingen

Figur 6.7: Behandling af eksisterende kapitalandele ved trinvisse overtagelser.

Modellen vil altså resultere i en dagsværdi af den samlede investering, hvorefter goodwill – afhængig af valg af model, jf. afsnit 6.1.2.1.5 ovenfor – vil udgøre forskellen mellem denne beregnede dagsværdi og andelen af identificerbare nettoaktiver eller en beregnet dagsværdi af hele virksomheden og dagsværdien af de samlede identificerbare nettoaktiver.

Følgende eksempel illustrerer metoden:

<i>Beskrivelse af situationen</i>		
Virksomhed X erhverver 50 % af kapitalandelene i Y for 1.200. Den besidder i forvejen 10 % af aktierne, hvorfor den ved købet opnår kontrol over Y. Dagsværdien af de eksisterende 10 % er opgjort til 200, og betalingen på 1.200 udtrykker altså, at der er betalt en kontrolpræmie på 200 for disse 50 %. Investeringen på de 10 % er erhvervet for 50 og har været klassificeret til dagsværdi over anden totalindkomst efter IFRS 9, så der i ejerperioden har været indregnet en akkumuleret gevinst på 150 i anden totalindkomst.		
Dagsværdien af Y's identificerbare aktiver opgøres til 1.400.		
X indregner fuld goodwill på transaktionen. I forbindelse hermed vurderes det, at minoriteten på de 40 % har relativt set samme dagsværdi som de eksisterende 10 %.		
Hvorledes skal disse erhvervelser behandles?		
<i>Løsning</i>		
Dagsværdien af Y kan opgøres således:		
Eksisterende 10 %		200
Kontrollerende aktiepost, 50 %		1.200
Minoritetsaktiepost, 40 %		800
Dagsværdi i alt		2.200

Dagsværdi af identificerbare nettoaktiver		1.400
Goodwill		800
Der allokeres således:	Majoritet	Minoritet
Dagsværdi	1.400	800
Andel af identificerbare nettoaktiver	840	560
Goodwill	560	240
Den eksisterende andel på 10 % anses for solgt. Der foretages efter IFRS 9 ikke recirkulering af gevinsten til resultatopgørelsen, og den indgår derfor kun i overført resultat.		

Eksempel 6.5: Indregning af en trinvis overtagelse.

Ovenstående eksempel om trinvis overtagelse viser en situation, hvor den hidtidige ejerandel opgøres til dagsværdi baseret på vis sammenhæng med prisen på det efterfølgende køb. I de særlige tilfælde, hvor man f.eks. besidder 40% af aktierne og erhverver de sidste 60 % til en meget gunstig pris, opstår spørgsmålet om, hvorvidt der så skal ske en nedskrivning af den hidtidige ejerandel. Det må imidlertid antages, at såfremt det sidste køb f.eks. er sket til en favorabel pris, fordi sælger er tvunget til at sælge under ugunstige forhold, vil det ikke nødvendigvis være udslagsgivende i forhold til opgørelsen til dagsværdi af den første andel. Der skal imidlertid kunne argumenteres for, at den første ejerandel ikke også er faldet i værdi – det vil sige, at det seneste køb virkelig er sket under særlige forhold, og dermed at værdien ikke er repræsentativ i forhold til en dagsværdi, som denne er defineret i IFRS 13 (en pris mellem villige parter, der ikke handler under tvang). I forlængelse af købet gennemføres købesumsallokeringen baseret på den samlede besiddelse, jf. følgende eksempel:

Beskrivelse af situationen

Virksomhed A besidder 40 % af aktierne i Virksomhed B. Disse kapitalandele er opgjort til indre værdi, jf. IAS 28. Denne indre værdi er opgjort på det tidspunkt, hvor denne erhvervelse skete – og herefter er nettoaktiverne justeret i takt med overskuddet i den pågældende virksomhed. Pr. 1. januar 20x0 udgøres den regnskabsmæssige indre værdi af følgende underliggende værdier:

- Nettoaktiver 30
- Goodwill 10
- Indre værdi af den associerede virksomhed 40

Herefter erhverves de sidste 60 % af virksomheden til en pris på 30.

Hvorledes skal købet behandles?

fortsættes

6. Virksomhedssammenslutninger

Løsning

En pris på 30 virker umiddelbart som et godt køb (»lucky buy«). Alternativt betales denne lavere pris, fordi værdien af virksomheden er faldet – og det kan indikere, at den oprindelige ejerandel på 40 % skal nedskrives. Dette forhold skal vurderes nøje, jf. mere nedenfor i eksemplet.

Der skal opgøres en dagsværdi på den oprindelige ejerandel. I eksemplet antages, at denne dagsværdi præcist svarer til den hidtidige bogførte værdi (hvilket normalt ikke vil være tilfældet). Det antages endvidere, at dagsværdien af nettoaktiverne svarer præcist til de nuværende regnskabsmæssige værdier, som ligger til grund for opgørelsen af den regnskabsmæssige værdi af den associerede virksomhed ($=30/40 \cdot 100 = 75$).

Herefter gennemføres en købesumsallokering baseret på følgende værdier:

- Samlet vederlag for 100 % af virksomheden = 40+30 70
- Dagsværdi af identificerbare nettoaktiver 75
- = negativ goodwill (badwill) 5

Som det ses, opgøres værdien af badwill baseret på værdierne af den samlede ejerandel, dvs. 100%. Den opgøres således ikke udelukkende på baggrund af købet af de 60%, eftersom det ville medføre, at der blev indregnet såvel goodwill som badwill på den samme virksomhed.

I forbindelse med vurderingen af, hvorvidt der er tale om et godt køb, kan følgende spørgsmål eksempelvis opstilles:

- Har køber konkret viden om, at sælgeren af de 60% har været i en økonomisk presset situation?
- Hvilken multipel er de 60% erhvervet på baggrund af – og hvordan harmonerer den med tilsvarende andre køb indenfor samme branche?
- Er prisen for de 60% fastsat urealistisk lav som følge af bestemmelser i aktionæroverenskomsten?

Eksempel 6.6: Købesumsallokering i forbindelse med et godt køb (»lucky buy«).

6.1.2.9. Særligt om virksomhedssammenslutninger mellem parter under fælles kontrol

6.1.2.9.1. Virksomhedssammenslutninger under fælles kontrol

Standarden omhandler ikke koncerninterne virksomhedssammenslutninger og andre virksomhedssammenslutninger, hvor de sammensluttede virksomheder før sammenslutningen er underlagt fælles kontrol, jf. IFRS 3.2c. Ved fælles kontrol forstås en virksomhed, som er kontrolleret af den eller de samme parter såvel før som efter sammenslutningen, og denne kontrol ikke blot er midlertidig.

Overdragelse af en virksomhed, hvor den køvende virksomheds moderselskab også kontrollerer den købte virksomhed, er derfor ikke omfattet af IFRS 3. Formålet med kravet om, at kontrollen ikke blot må være midlertidig, er at hindre, at en virksomhedsovertagelse, der reelt foregår mellem eksterne parter, ikke

camoufleres ved, at der først gennemføres en koncernintern virksomhedsovertagelse, hvorefter aktierne i den overtagende virksomhed overdrages.

Er aktionærene i ét eller flere af selskaberne personer, anses de kun for at kontrollere en virksomhed, hvis de som følge af en kontraktlig aftale – altså i praksis en aktionæroverenskomst – i fællesskab har kontrol over begge de omfattede virksomheder. Bortset herfra anses f.eks. familiemedlemmer ikke som én part men som hver sit individ.

Når en virksomhedssammenslutning mellem parter under fælles kontrol ikke er omfattet af IFRS 3, må virksomheden selv fastlægge en praksis herfor, fordi der ikke er andre standarder, som omhandler virksomhedssammenslutninger. Det udledes af IAS 8.10-12:

10. In the absence of an IFRS that specifically applies to a transaction, other event or condition, management shall use its judgement in developing and applying an accounting policy that results in information that is:
 - a) relevant to the economic decision-making needs of users; and
 - b) reliable, in that the financial statements:
 - represent faithfully the financial position, financial performance and cash flows of the entity;
 - reflect the economic substance of transactions, other events and conditions, and not merely the legal form;
 - are neutral, ie free from bias;
 - are prudent; and
 - are complete in all material respects.

11. In making the judgement described in paragraph 10, management shall refer to, and consider the applicability of, the following sources in descending order:
 - a) the requirements in IFRSs dealing with similar and related issues; and
 - b) the definitions, recognition criteria and measurement concepts for assets, liabilities, income and expenses in the Framework.

12. In making the judgement described in paragraph 10, management may also consider the most recent pronouncements of other standard-setting bodies that use a similar conceptual framework to develop accounting standards, other accounting literature and accepted industry practices, to the extent that these do not conflict with the sources in paragraph 11.

Særligt IAS 8.11-12 anfører, at i tilfælde af et forhold ikke er reguleret af IFRS – hvilket koncerninterne virksomhedssammenslutninger ikke er – skal der som udgangspunkt henses til enten andre IFRS'ere eller regler i andre standardudstedende organer, hvis begrebsramme minder om IFRS (i realiteten US GAAP, eftersom de har regler herom). I US GAAP foreskrives i sådanne situationer anvendelse af regnskabsmæssige eller bogførte værdier, hvilket ofte benævnes enten sammenlægningsmetoden eller bogført værdimetoden. Det er dog også

6. Virksomhedssammenslutninger

muligt at behandle koncerninterne virksomhedssammenslutninger efter overtagesmetoden, jf. IFRS 3, selvom sådanne ikke kræves behandlet efter IFRS 3.

Sammenlægningsmetoden indebærer, at virksomhederne sammenlægger virksomhederne til bogført værdi, og der reguleres bagud i tid i sammenligningstallene, som om virksomhederne altid har været sammenlagt. Det betyder, at de sammenlægges primo sammenligningsåret. Er det aftalt, at den overtagende virksomhed skal betale mere for den overtagne virksomhed end bogført værdi, indregnes den derved opståede merværdi udover bogført værdi direkte på egenkapitalen. Der kan derfor ikke opstå goodwill eller andre merværdier, når sammenlægningsmetoden eller bogført værdi-metoden anvendes. Sammenlægningen primo sammenligningsåret medfører, at der foretages korrektion af sammenligningstallene, så de afspejler, hvordan tallene ville have set ud, såfremt virksomhederne altid havde været sammenlagte. Denne tilpasning tilbage i tid giver ofte anledning til praktiske vanskeligheder, og logikken i tilpasningen synes da også i nogle situationer at mangle.

I praksis har også en anden metode baseret på regnskabsmæssige værdier været diskuteret og anvendt. Det er den såkaldte »book value method« (bogført værdi-metode). Denne metode indebærer tillige sammenlægning til regnskabsmæssige værdier, men i modsætning til sammenlægningsmetoden sker der ikke tilpasning af regnskabstallene bagud i tid. I stedet lægges virksomhederne sammen til bogførte værdier pr. sammenlægningstidspunktet, og en eventuel merværdi, som betales i vederlag sammenholdt med de bogførte værdier, fratrækkes på egenkapitalen på samme måde som under sammenlægningsmetoden. Denne variant af sammenlægningsmetoden er betydelig mere logisk og må også anses for at være inden for rammerne af IFRS, jf. IAS 8.

6.1.2.9.2. To eller flere virksomheder som sammensluttes

En virksomhedssammenslutning kræver, at det er to eller flere virksomheder, som sammenlægges. Såfremt den ene part er et selskab, som er stiftet til formålet, indeholder IFRS 3 visse restriktioner i forhold til at benytte reglerne om virksomhedssammenslutninger. Bestemmelsen i IFRS 3.B18 indebærer således, at et selskab, der stiftes med henblik på at udstede egenkapitalinstrumenter til at gennemføre en virksomhedssammenslutning, ikke kan være den overtagende virksomhed. Det betyder f.eks., at det ved en koncernintern holdingstiftelse ikke er muligt at få omvurderet værdierne til dagsværdi, selvom IFRS 3 forsøges anvendt. Det skyldes, at det regnskabsmæssige indhold af transaktionen er, at et eksisterende selskab overtager et tomt selskab. Det har bl.a. følgende konsekvenser:

- Ved stiftelse af et mellemholdingselskab er det regnskabsmæssige indhold af transaktionen, at et eksisterende selskab erhverver de (få) monetære poster, der måtte være i holdingselskabet. Det er derfor ikke muligt – f.eks. i forbindelse med en børsintroduktion – at stifte et sådant holdingselskab og derved i realiteten lave »fresh start accounting« på hele driftsaktiviteten.

- Ved spaltning til et nystiftet selskab vil det ikke være muligt at lade det nystiftede selskab være det overtagende selskab i regnskabsmæssig henseende. Det samme må også antages at være gældende, hvis der spaltes til et eksisterende skuffeselskab, som er stiftet med henblik på at modtage den udspaltede aktivitet.
- Ved stiftelse af et selskab i en anden del af koncernen, hvor et driftsselskab eller en aktivitet indskydes i forbindelse med stiftelsen, vil det ikke være muligt at lave omvurderinger på den indskudte virksomhed.

Der henvises i øvrigt til kapitel 29 om IAS 27, der omtaler reglerne i IAS 27 i selskabsregnskabet, hvorefter det under visse betingelser ikke er muligt at lave omvurderinger i et moderselskabsregnskab i forbindelse med en aktieombytning (stiftelse af et mellemholdingselskab).

Fælles for de nævnte eksempler på konsekvenser af IFRS 3.B18 er, at der er tale om nystiftelse af selskaber ved udstedelse af kapitalandele. Der er altså ikke tale om, at to virksomheder bliver sammensluttet. Det forhold, at det nystiftede selskab stiftes kontant – evt. låner penge fra tredjemand og herefter erhverver aktiviteten – er næppe af afgørende betydning. Substansen i stiftelsen af det nye selskab er således fortsat, at det stiftes med henblik på at erhverve aktiviteten – og derfor er transaktionen formentlig omfattet af IFRS 3.B18. Dette vil dog bero på en samlet vurdering.

IFRS 3.B18 berører imidlertid ikke den situation, hvor en tredjemand stifter et holdingselskab og herefter erhverver en virksomhed, som før erhvervelsen var kontrolleret af en af køber uafhængig tredjemand. Denne behandles således fortsat som andre koncerneksterne erhvervelser efter overtagelsesmetoden.

6.1.2.9.3. Andre koncerninterne virksomhedssammenslutninger

Der gennemføres ofte flere koncerninterne virksomhedssammenslutninger mellem koncernforbundne virksomheder. Fælles for dem alle er, at de ofte ikke har konsekvenser for det øverste koncernregnskab, fordi ledelsen indenfor koncernen »flytter rundt« på kapitalandelene. Det betyder dog ikke, at transaktionerne ikke skal behandles i de enkelte selskaber. Her kan det i en række situationer være nemmere at behandle de koncerninterne virksomhedssammenslutninger ved brug af regnskabsmæssige værdier enten via sammenlægningsmetoden eller bogført værdimetoden, fordi de enkelte virksomheder derved slipper for at lave en købsprisallokering af den overtagne virksomhed, som alligevel skal elimineres i koncernregnskabet, hvor effekten af hele transaktionen skal elimineres. Det betyder også, at de enkelte virksomheder ikke kommer til i egne regnskaber at arbejde med andre værdier end i koncernregnskabet. Der er dog intet i vejen for, at ledelsen vælger anvendelse af overtagelsesmetoden herpå, eftersom den pågældende købervirksomhed med transaktionen opnår kontrol med en anden virksomhed.

Koncerninterne virksomhedssammenslutninger kan foretages på mange forskellige måder:

6. Virksomhedssammenslutninger

- Salg af virksomheder.
- Fusioner mellem virksomheder.
- Spaltninger af virksomheder.
- Etablering af nye strukturer.

Den regnskabsmæssige behandling heraf er ofte kompliceret og må fastlægges fra transaktion til transaktion afhængig af, hvordan virksomhedssammenlutningen foretages. Her kan de forskellige typer af transaktioner sagtens få betydning for, hvordan virksomhedssammenslutningen skal behandles. De regnskabsmæssige konsekvenser af omstruktureringen bør derfor undersøges i forbindelse med, at virksomheden undersøger de selskabsretlige og skattemæssige muligheder for at foretage omstruktureringen mest optimalt, også udfra en regnskabsmæssig synsvinkel.

Som udgangspunkt vil det være muligt i de fleste koncerninterne virksomhedssammenslutninger at behandle transaktionerne både efter overtagelsesmetoden og sammenlægningsmetoden, men der kan i nogle være begrænsninger på anvendelse af overtagelsesmetoden, f.eks. fordi virksomhederne ikke handles til dagsværdi, eller fordi der ikke er foretaget en egentlig virksomhedssammenslutning, hvor to virksomheder lægges sammen. Her må i stedet anvendes enten sammenlægningsmetoden, bogført værdimetoden eller i nogle situationer »capital reorganisation«, hvor den sidste er særligt relevant, når der ikke sammensluttes to virksomheder.

6.1.2.9.4. Etablering af joint ventures

Standarden omhandler ikke etablering af joint ventures, jf. IFRS 3.2a, eftersom joint ventures pr. definition er under fælles kontrol, så én af parterne dermed ikke kontrollerer virksomheden. Behandling af etablering af joint ventures i investors regnskab reguleres derimod af IAS 28. Det er tilladt at bruge reglerne om virksomhedssammenslutninger i IFRS 3, men det er ikke et krav.

6.1.3. Præsentation

IFRS 3 indeholder ingen præsentationsbestemmelser. Det fremgår af IAS 1, at immaterielle aktiver skal præsenteres særskilt i balancen. Der er intet krav om at præsentere goodwill særskilt. Noteoplysning er således tilstrækkelig.

6.1.4. Oplysninger

I lighed med en række andre standarder indeholder IFRS 3 omfattende oplysningskrav. Oplysningskravene omfatter såvel oplysninger i overtagelsesåret som generelle oplysninger. Oplysningskrav vedrørende virksomhedsovertagelser for overtagelsesåret omfatter, jf. IFRS 3.B64, bl.a.:

- Identifikation og beskrivelse af de sammensluttede virksomheder.
- Overtagelsesdatoen.

- Oplysning om andel af stemmerettigheder, der er overtaget.
- Formålet ved virksomhedssammenslutningen og angivelse af, hvorledes kontrollen er opnået (køb af kapitalandele, stemmeretsaftale m.v.).
- Kostprisen for den overtagne virksomhed og en beskrivelse af dens bestanddele. Er der udstedt eller tildelt egenkapitalinstrumenter i den overtagende virksomhed (egne aktier m.v.), skal antallet af instrumenter oplyses, og det skal oplyses, hvorledes dagsværdien er opgjort. Endvidere skal der gives oplysninger vedrørende betingede betalinger, herunder angivelse af det maksimale beløb, der vil kunne blive betalt.
- En beskrivelse af de faktorer, der har bidraget til, at der er opstået goodwill (synergier, ikke separerbare immaterielle aktiver såsom en medarbejderstab eller lign.) henholdsvis negativ goodwill.
- Angivelse af omsætning og resultat for regnskabsperioden, som om virksomhederne havde været sluttet sammen hele året. Dette krav forudsætter i sagens natur en udøvelse af skøn, da det kan være vanskeligt at vurdere, hvordan f.eks. første halvår af et regnskabsår ville have set ud, hvis man allerede dengang havde overtaget den pågældende virksomhed.
- Oplysninger vedrørende elementer af transaktionen, der ikke behandles som en del af virksomhedssammenslutningen (transaktionsomkostninger, afvikling af eksisterende samhandelsaftaler, aflønning til medarbejdere for fremtidig service m.v.).
- Angivelse af, hvorledes dagsværdien af minoritetsinteressen er opgjort, når der er benyttet en »fuld goodwill« model.
- Oplysning om størrelsen af gevinst/tab vedrørende eksisterende kapitalandele indregnet i resultatopgørelsen i forbindelse med en trinvis overtagelse.
- Der skal endvidere gives visse oplysninger om reguleringer til tidligere perioders virksomhedssammenslutninger.

Endvidere gælder følgende generelle oplysningskrav vedrørende virksomheds- overtagelser, uanset om der har været erhvervet virksomheder i regnskabsåret, herunder en anlægsnote for goodwill omfattende bl.a.:

- akkumuleret kostpris primo
- periodens tilgang
- reguleringer hertil (kostprisomvurderinger, regulering af overtagelsesbalancen, nedskrivning som følge af identifikation af et skatteaktiv)
- akkumulerede nedskrivninger primo
- periodens nedskrivninger.

Er der foretaget nedskrivninger i indeværende regnskabsår, kræver IAS 36 yderligere oplysninger om de foretagne nedskrivninger, jf. kapitel 35.

Gennemføres en virksomhedssammenslutning efter balancedagen, skal der generelt gives de oplysninger, som er krævet ovenfor. Uanset at der specifikt

6. Virksomhedssammenslutninger

henvises til de enkelte oplysningskrav, må der i sagens natur blive tale om mere summariske oplysninger. Endvidere forudser standarden, at det kan være praktisk umuligt at give oplysningerne på et sådant tidspunkt. Oplysninger om virksomhedssammenslutninger efter balancedagen nævnes desuden som et forhold, der skal oplyses om i henhold til IAS 10.

I delårsrapporten gælder de samme oplysningskrav som ovenfor vedrørende virksomhedssammenslutninger, der gennemføres i perioden, mens sammenslutninger, der gennemføres efter balancedagen i et delårsregnskab ikke kræver detaljerede oplysninger.

6.2. Danske regler – ligheder og forskelle til IFRS

6.2.1. Årsregnskabsloven

6.2.1.1. Klassifikation af virksomhedssammenslutninger

ÅRL's udgangspunkt for regnskabsmæssig behandling er overtagelsesmetoden, jf. lovens § 122. Sammenslutninger mellem virksomheder under fælles kontrol, f.eks. koncerninterne sammenslutninger, kan dog altid behandles efter sammenlægningsmetoden.

Det er ikke længere muligt at bruge sammenlægningsmetoden under ÅRL, når der er tale om sammenslutning mellem parter, der er uden for fælles kontrol. Det har tidligere været muligt i visse afgrænsede tilfælde at benytte denne metode på koncerneksterne sammenslutninger. ÅRL forudsætter derfor ligesom under IFRS, at der altid skal fastsættes en overtagende part.

ÅRL indeholder endnu en metode, som kan benyttes ved virksomhedssammenslutninger mellem virksomheder underlagt fælles kontrol. Efter ÅRL kan der således vælges mellem følgende modeller:

- Den hidtidige sammenlægningsmetode, hvorefter de sammenlagte virksomheders aktiver og forpligtelser lægges sammen til bogførte værdier, og sammenligningstal tilpasses, eller
- En sammenlægning til bogførte værdier pr. sammenlægningsdatoen uden tilpasning med tilbagevirkende kraft. Sidstnævnte model er fortsat en model, der baseres på bogførte værdier, men den virker ofte mere logisk, eftersom man undgår tilpasning af tal tilbage i tid, hvor sammenslutningen ikke var gennemført.

ÅRL indeholder nu følgende modeller vedrørende virksomhedssammenslutninger:

	Overtagelsesmetoden	Sammenlægningsmetoden	Bogført værdimetoden
Koncerneksterne virksomhedsovertagelser	X		
Koncerninterne virksomhedssammenslutninger eller kontrol fra samme person	X	X	X
Omvurderede værdier og goodwill/negativ goodwill	X		
Bogførte værdier		X	X
Tilbagevirkende kraft	(X)*	X (inklusive tilpasning af sammenligningstal) – dog ikke længere tilbage end til tidspunktet, hvor fælles kontrol blev etableret	(X)*
Påvirkning af egenkapitalen i den købende virksomhed på købstidspunktet		X	X
* Tilbagevirkende kraft kan dog alene foretages til begyndelsen af indeværende regnskabsår ved fusion eller spaltning – det vil sige uden tilpasning af sammenligningstal.			

Figur 6.8: Metoder ved virksomhedssammenslutninger under ÅRL.

6.2.1.2. Identifikation af den overtagende part

Under ÅRL skal reglerne om virksomhedssammenslutninger også benyttes ud fra, hvem der reelt er den overtagne part. Derved svarer reglerne i ÅRL til de tilsvarende regler i IFRS 3, for så vidt angår identifikation af den overtagende part.

6.2.1.3. Virksomhedsovertagelser

ERST har i marts 2018 udsendt en udtalelse om reglerne i ÅRL om virksomhedssammenslutninger, herunder om sammenhængen til IFRS 3². Udtalelsen bekræfter, at ÅRL på en række områder skal fortolkes ud fra IFRS 3, mens der fortsat eksisterer enkelte forskelle i den regnskabsmæssige behandling af virksomhedssammenslutninger.

2. Erhvervsstyrelsen: Udtalelse om forholdet mellem bestemmelserne om virksomhedssammenslutninger i årsregnskabsloven og IFRS (IFRS 3), Marts 2018. https://erhvervsstyrelsen.dk/sites/default/files/2019-04/erhvervsstyrelsens_udtalelse_om_forholdet_mellem_aarsregnskabsloven_og_ifrs_3_0.pdf

6. Virksomhedssammenslutninger

Udtalelsen er på en række områder, hvor der i modsætning til tidligere nu er sammenhæng til IFRS 3 oplistet i nedenstående oversigt. Såfremt der er forskelle i den regnskabsmæssige behandling, fremgår dette tilsvarende.

Område	IFRS 3	ÅRL	Bemærkninger
Transaktionsomkostninger	Omkostningsført i resultatopgørelsen	Lig IFRS 3	Behandles på samme måde
Krav til identifikation af aktiver og forpligtelser	Krav om identifikation af alle aktiver og forpligtelser, herunder eventualforpligtelser	Identifikation, hvor det har væsentlig betydning for regnskabet	ÅRL svarer stort set til IFRS 3, dog behøves ikke-væsentlige aktiver og forpligtelser næppe identificeret og værdiansat til dagsværdi selvstændigt efter ÅRL. Som følge af kravet om afskrivning på goodwill efter ÅRL vil væsentlighedsvurderingen vedrørende identifikation af aktiver og forpligtelser være forskellig under ÅRL og IFRS.
Købers hensigt med erhvervsen	Der må ikke tages hensyn til købers intention med aktivet ved værdiansættelsen	Lig IFRS 3	Behandles på samme måde
Eventualforpligtelser	Indregnes til dagsværdi	Indregnes til dagsværdi, hvis de kan måles pålideligt	Forventes ikke i praksis at være forskel herpå, da det vil være yderst sjældent, at en eventualforpligtelse ikke kan måles pålideligt
Værdiregulering af betingede vederlag (earn-outs)	Værdiregulering i resultatopgørelsen	Lig IFRS 3	Behandles på samme måde
Korrektion af overtagelsesbalancen efter købet	12 måneder efter overtagelsesdagen	12 måneder efter overtagelsesdagen	Behandles på samme måde
Trinvisse erhvervelser	Værdiregulering af eksisterende ejerandele til dagsværdi ved opnåelse af kontrol. Gevinst/tab indregnes i resultatopgørelsen	Lig IFRS 3	Behandles på samme måde

Område	IFRS 3	ÅRL	Bemærkninger
Købsprisallokering ved trinvis overtagelser	Købsprisallokering ved opnåelse af kontrol baseret på kostprisen svarende til dagsværdien af hidtidig investering tillagt købsprisen for yderligere kapitalandele	Lig IFRS 3	Behandles på samme måde
Goodwill vedrørende minoritetsinteresser	Valgmulighed – enten erhvervet goodwill eller fuld goodwill ved første indregning. Valget kan træffes transaktion for transaktion	Lig IFRS 3 – dog således at der efter ÅRL er tale om en regnskabspraksis	Der kan være forskel, afhængigt af de trufne valg
Køb og salg af minoritetsinteresser efter gennemførelse af virksomhedssammen slutningen	Egenkapitaltransaktion	Egenkapitaltransaktion	Behandles på samme måde. Der kan alene indregnes goodwill på minoriteten ved første indregning.
Salg af kontrollerende kapitalandel, men bibeholdelse af f.eks. betydelig indflydelse	Gevinst/tab i resultatopgørelsen på 100 % af kapitalandelen. Bibeholdt ejerandel indregnes til dagsværdi, jf. IFRS 10	Der kan alene indregnes gevinst på den solgte ejerandel. Bibeholdt ejerandel indregnes til andel af indre værdi	Der er forskel i den regnskabsmæssige behandling, fordi der ikke accepteres indregning af gevinst på bibeholdt ejerandel efter ÅRL
Put-optioner på køb af minoritetsinteresser	Gældsforpligtelse	Gældsforpligtelse	Behandles på samme måde

Figur 6.9: Oversigt over sammenhæng og forskelle mellem ÅRL og IFRS 3 på en række forskellige områder, hvor der tidligere har været identificeret forskelle.

6.2.1.4. Efterfølgende behandling af goodwill

ÅRL kræver, at goodwill aktiveres og afskrives. Der gælder ingen maksimal afskrivningsperiode. Det betyder principielt, at immaterielle aktiver – herunder goodwill – kan afskrives over en længere periode end 20 år, hvis der i øvrigt kan argumenteres for en længere afskrivningsperiode. Det må imidlertid antages, at der skal kunne argumenteres godt herfor, hvis goodwill eller andre immaterielle aktiver skal afskrives over en periode, der overstiger 20 år. Normalt vil således kun aktiver, der er juridisk beskyttet i en periode længere end 20 år, kunne afskrives over denne længere periode. Det forventes derfor ikke, at goodwill normalt vil kunne afskrives over en længere periode end 20 år, eftersom kun få virksomhedskøb opererer med en business case, der forudsætter så lang en tidshorison.

6. Virksomhedssammenslutninger

Ofte vil de fleste købere gerne have et afkast fra deres investering på en kortere horisont end 20 år.

Udgangspunktet for fastlæggelse af købsprisen på en virksomhed – og dermed også fastlæggelse af den goodwill, der betales – er ofte forankret i en beregning af de forventede fremtidige pengestrømme, som virksomheden forventes at generere i fremtiden. I praksis foretages værdiberegningen ofte ud fra pengestrømme i en fremtidig budgetperiode på fem til ti år tillagt en residualværdi, hvor sidstnævnte udtrykker værdien af pengestrømmene i en uendelig fremtid efter udløbet af budgetperioden. Den goodwill, der eksisterer på købstidspunktet, svarer til forskelsværdien mellem den bogførte værdi af egenkapitalen og markedsværdien af egenkapitalen på købstidspunktet, hvor sidstnævnte udgør nutidsværdien af de fremtidige pengestrømme fratrukket den nettorentebærende gæld. Da fastlæggelsen af de fremtidige pengestrømme som oftest baseres på nutidsværdien af en uendelig pengestrøm, trækker dette i retning af, at goodwill afskrives over en længere periode. I praksis vil værdien af pengestrømme, der ligger udover 20-30 år, dog have en meget begrænset nutidsværdi, og man kan derfor argumentere for, at en afskrivningsperiode skal være på f.eks. 20 år. Det skal dog understreges, at hvis der er lav risiko på investeringen, vil diskonteringsfaktoren alt andet lige være lavere, hvilket betyder, at værdien af pengestrømmene efter 20 år er højere end i situationer, hvor der anvendes en høj diskonteringsfaktor.

Hvis man ved en konkret virksomhedsovertagelse vurderer, at de fremtidige pengestrømme, som virksomheden forventes at generere, er tidsmæssigt begrænset (f.eks. hvis virksomhedens forretning er baseret på en begrænset koncessionsret, specifikke medarbejdere, bestemte kunder eller et bestemt produkt), vil dette medføre, at opgørelsen af nutidsværdien af pengestrømmene begrænses til denne periode. Goodwill vil derfor ligeledes skulle afskrives over denne ofte kortere periode.

Derfor vil der ofte være sammenhæng mellem den business case, som ledelsen har udarbejdet og afskrivningsperioden på goodwill. Det betyder også, at lønsomheden af den købte virksomhed udtrykt ved de fremtidige resultater fra virksomheden vurderes på basis af den business case, der blev lagt ved overtagelsen, og at afskrivningen af goodwill medtages ved denne vurdering.

I helt særlige tilfælde vil det ikke være muligt at fastlægge en pålidelig afskrivningsperiode på goodwill. I disse tilfælde fastslår ÅRL, at goodwill skal afskrives over ti år. Bestemmelsen forventes ikke at skulle benyttes i særligt mange tilfælde i praksis, jf. udtrykket »særlige tilfælde« i lovbemærkningerne til bestemmelsen fra L117/2015.

Det er vigtigt at bemærke, at kravet om ti års afskrivning under henvisning til bestemmelsen, alene gælder for afskrivning af goodwill og udviklingsprojekter. Det betyder, at begrænsningen ikke gælder for f.eks. varemærker. Har en virksomhed et varemærke i sit moderselskabsregnskab samtidig med, at der udarbejdes koncernregnskab efter IFRS, vil der kunne komme en forskel, eftersom

man efter IFRS kan argumentere for, at visse varemærker har en ubestemmelig brugstid og dermed ikke skal afskrives. Efter ÅRL skal alle immaterielle aktiver fortsat afskrives, uanset om brugstiden er ubestemmelig. Et sådant varemærke fanges ikke af tiårsreglen i ÅRL, selvom man efter IFRS anser aktivet for at have ubestemmelig brugstid.

6.2.1.5. Den regnskabsmæssige behandling af negativ goodwill

ÅRL indeholder alene en enkelt bestemmelse vedrørende negativ goodwill. Af § 122, stk. 4, fremgår, at negativ goodwill skal indtægtsføres i resultatopgørelsen. Dermed er ÅRL tilpasset IFRS 3. Det betyder, at hvis der opstår en negativ goodwill, skal købesumsallokeringen genovervejes. I den forbindelse skal man tillige være opmærksom på, at ÅRL nu også kræver indregning af eventualforpligtelser, såfremt der opstår negativ goodwill.

6.2.2. Sammenfatning

Nedenstående oversigt over forskelle er baseret på den vejledning, ERST har udsendt, jf. ovenfor, hvor det fremgår, at ÅRL i høj grad skal fortolkes ud fra IFRS 3.

IFRS/IAS	IFRS-beskrivelse	ÅRL	ÅRL-beskrivelse
IFRS 3			
Konflikter			
IFRS 3/IAS 36	Goodwill afskrives ikke, men underkastes alene en årlig nedskrivningstest.	§ 122 og ERST udtalelse	Goodwill skal afskrives over den forventede økonomiske levetid. Hvis den forventede økonomiske levetid anses for ubestemmelig, skal goodwill afskrives over ti år.
Forskelle som kan undgås ved valg eller fravalg af metoder i IFRS hhv. ÅRL			
IFRS 3.18	IFRS 3 kræver identifikation og indregning af alle immaterielle aktiver i overtagelsesbalancen, uanset sandsynligheden for de frem tidlige økonomiske fordele.	§ 122 og ERST udtalelse	Efter ÅRL skal kun immaterielle aktiver, der har væsentlig betydning for regnskabet, identificeres og indregnes. Det kan medføre, at der kan være forskel til IFRS 3. Det er dog også muligt at identificere og indregnes alle immaterielle aktiver, som under IFRS 3.

6.3. Opgaver

6.3.1. Anvendelsesområde

Hvilke af nedenstående forhold er relevante ved vurderingen af, om en transaktion er omfattet af IFRS 3 om *virksomhedssammenslutninger*, herunder kravene i standarden om købesumsallokeringer (tre svar)?

1. Købet skal omfatte kapitalandele i en anden virksomhed.
2. Køber skal ved købet opnå kontrol over det købte.
3. Købet skal omfatte en aktivitet, der udgør en virksomhed.
4. Transaktionen skal være indgået med en for koncernen ekstern part.
5. Købesummen skal erlægges i kontanter eller andre finansielle instrumenter.

6.3.2. Identifikation af den overtagende part

Det er vigtigt at fastlægge, hvem der regnskabsmæssigt anses som den overtagende part (det vil sige »køber«), og hvem der anses som den overtagne part (den der bliver købt). Det skyldes, at fastlæggelsen af, hvem der overtager hvem, er central ved en virksomhedsoverdragelse, fordi overtagelsesmetoden udelukkende benyttes på den overtagne virksomheds aktiver og forpligtelser.

Hvilke af nedenstående forhold vil som hovedregel kunne lægges til grund ved vurderingen af, hvem der er den køvende part (to svar)?

1. Parten, der kontrollerer mere end halvdelen af stemmerettighederne i den anden virksomhed efter overtagelsen.
2. Parten, hvis virksomhed er den fortsættende virksomhed, f.eks. navn m.v.
3. Parten, der på grundlag af vedtægter og/eller aktionæroverenskomster kan udnævne og afsætte flertallet af bestyrelsesmedlemmerne i den sammensluttede virksomhed efter overtagelsen.
4. Parten, der målt på værdi er den største, vil være den køvende part.
5. Parten, der initierede overtagelsen, er den køvende part.

6.3.3. Fastsættelse af overtagelsestidspunktet

Hvornår ligger overtagelsestidspunktet sædvanligvis, når det overtagne er en kapitalandel (et svar)?

1. Overtagelsestidspunktet er det tidspunkt, hvor parterne underskriver aftalen om overdragelse af virksomheden.
2. Overtagelsestidspunktet er det tidspunkt, hvor den overtagne virksomhed får adgang til den overtagne virksomhed.
3. Overtagelsestidspunktet er det tidspunkt, hvor den overtagne virksomhed får kontrol over stemmerettighederne i den overtagne virksomhed.

4. Overtagelsestidspunktet er det tidspunkt, hvor den overtagne virksomhed udbetaler købesummen for den købte virksomhed.
5. Ingen af ovenstående svarmuligheder er korrekt.

6.3.4. Opgørelse af købsprisen

Købsprisen er af afgørende betydning ved en virksomhedssammenslutning, idet den indgår som et element ved købsprisallokeringen og dermed opgørelsen af en eventuel goodwill. Købsprisen skal opgøres til dagsværdien af det afgivne vederlag.

Hvilke elementer indgår ved opgørelsen af købsprisen (tre svar)?

1. Transaktionsomkostninger, der direkte kan henføres til købet af virksomheden.
2. Afgivne kontante betalinger til sælger i forbindelse med købet.
3. Værdien af udstedte aktieoptioner til sælger i forbindelse med købet.
4. Fratrædelsesgodtgørelse til direktøren i det købte selskab. Direktøren opsiges umiddelbart efter overtagelsen.
5. Betinget betaling til sælger, der afhænger af den fremtidige indtjening i selskabet i de næste fem år.

6.3.5. Identifikation af overtagne aktiver

Alle aktiver og forpligtelser, der eksisterer i den overtagne virksomhed på overtagelsesdagen, skal identificeres og indregnes i overtagelsesbalancen.

Hvilket af nedenstående forhold skal IKKE indgå i overtagelsesbalancen (et svar)?

1. Igangværende forskningsprojekter i den overtagne virksomhed.
2. Eventualforpligtelse som følge af søgsmål anlagt mod den overtagne virksomhed inden overtagelsesdagen.
3. Kompensation i henhold til ansættelseskontrakter med ledelsen som følge af overtagelsen (change of control betingelser) – aftalerne er indgået for flere år siden.
4. Forventede omkostninger til omstrukturering af den overtagne virksomhed som følge af overtagelsen.
5. En gensidig bebyrdende uopfyldt kontakt med positiv værdi mellem den overtagne virksomhed og én af dennes kunder.

6.3.6. Goodwill

Goodwill opgøres som forskelsværdien mellem købsprisen og dagsværdien af de overtagne nettoaktiver.

Hvilket af nedenstående udsagn er ikke korrekt i forhold til goodwill (et svar)?

6. Virksomhedssammenslutninger

1. Den overtagne virksomhed kan frit vælge fra køb til køb, om goodwill skal beregnes inklusive minoritetsinteresser (fuld goodwill) eller udelukkende på baggrund af andelen af erhvervede nettoaktiver (købt goodwill).
2. Goodwill skal ikke afskrives, men alene underkastes en nedskrivningstest mindst én gang om året.
3. Goodwill skal nedskrivningstestes ved aflæggelsen af delårsrapporter i årets løb, hvis der er indikationer på værdiforringelse.
4. Goodwill skal ved erhvervelsen henføres til en pengestrømsgenererende enhed/gruppe heraf – dette skal ske senest ved udgangen af det regnskabsår, der følger efter overtagelsesåret.
5. Eventuel negativ goodwill (badwill) skal straks indtægtsføres via anden totalindkomst.